

vergadering **C109**
zittingsjaar 2023-2024

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 11 januari 2024

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de verhuizing van Mu.ZEE naar het Thermae Palace in Oostende – 699 (2023-2024)	3
VRAAG OM UITLEG van Stephanie D'Hose aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de doorlichting van sociaal-culturele verenigingen – 787 (2023-2024)	8
VRAAG OM UITLEG van Meyrem Almaci aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de werking van het KMSKA en de bruikleen van 'Het bittere drankje' – 809 (2023-2024)	13
VRAAG OM UITLEG van Meyrem Almaci aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de sprekers tijdens nieuwsuitzendingen – 762 (2023-2024)	17
VRAAG OM UITLEG van Meyrem Almaci aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de ontwikkeling van een Vlaams GPT-taalmodel – 773 (2023-2024)	24
VRAAG OM UITLEG van Klaas Sloomans aan Gwendolyn Rutten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, en aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over het gebruik van deepfakevideo's voor politieke campagnes – 766 (2023-2024)	26
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de plaats van jeugdverenigingen in het asbestafbouwbeleid – 745 (2023-2024)	31

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de verhuizing van Mu.ZEE naar het Thermae Palace in Oostende – 699 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: Het eerste punt op onze agenda zijn twee samengevoegde vragen: van mevrouw Segers en van de heer Brusselmans. De heer Brusselmans is verontschuldigd wegens ziekte, maar ik heb van de minister-president vernomen dat hij de vragen van de heer Brusselmans toch ook zal meenemen in zijn antwoord.

Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Voorzitter, ik was bereid om de vraag nog eens uit te stellen, maar ze werd al eens uitgesteld. En ondertussen heeft ze heel wat debat teweeggebracht in de Oostendse gemeenteraad.

Na lang speculeren lijkt de kogel door de kerk: Mu.ZEE verhuist van de Romestraat in Oostende naar het Thermae Palace aan de dijk. Dat kondigde het Oostendse stadsbestuur voor kerst aan, en het past in het plan van het stadsbestuur om het Thermae Palace en de Koninklijke Gaanderijen in Oostende te redden. Het stadsbestuur van Oostende verwacht dat Mu.ZEE binnen vijf jaar in het Thermae zal kunnen intrekken. Naast Mu.ZEE komt er ook, na de renovatie van het huidige hotel, een vijfsterrenhotel, samen met een wellnesscentrum en een heleboel appartementen aan de voortuin.

Dit nieuws komt er nadat de Vlaamse Regering al had beslist om het huidige gebouw van Mu.ZEE in de Romestraat grondig te renoveren. Minister-president, voor die renovatie hebt u ook middelen vrijgemaakt. Bovendien is er nog onduidelijkheid waar de uitgebreide en waardevolle collectie van Mu.ZEE zal moeten huizen, aangezien we nu al weten dat daar in het Thermae onvoldoende plaats voor zal zijn, laat staan voor het depot. Dat hebt u ook al eens eerder geantwoord. U hebt toen gezegd dat u niet weet of er überhaupt plaats zal zijn voor een depot.

Minister-president, was u betrokken bij de onderhandelingen die de stad Oostende voerde met de bouwpromotor van de familie Vanmoerkerke over de plaats en de rol van het museum in de verbouwingsplannen van het hotel Thermae Palace? Hebt u zicht op de afspraken die concreet werden gemaakt in verband met deze overeenkomst?

Zijn de raad van bestuur en de directie van Mu.ZEE betrokken geweest bij de beslissing tot een verhuizing?

U hebt tijdens de laatste begrotingsbesprekingen uw bezorgdheid geuit over de opslag van de grote en waardevolle collectie. Wat zal er, als het plan doorgaat, gebeuren met de tentoongestelde collectie en het depot van Mu.ZEE, aangezien u aangaf dat er in het Thermae Palace geen depotruimte is? Kunt u verzekeren dat de collectie überhaupt in West-Vlaanderen blijft?

Hoe rijmt deze beslissing tot verhuizen met de reeds genomen beslissing om het pand in de Romestraat, de vroegere coöperatieve, volledig te renoveren vanaf 2024? Waar zal Mu.ZEE huizen tijdens de grote renovatie van het gebouw in de Romestraat? We verwachten dat Mu.ZEE pas binnen vijf jaar zal kunnen verhuizen naar het Thermae Palace, mocht dat doorgaan.

Hoe ziet u de toekomst van het gebouw in de Romestraat, een gebouw dat volledig eigendom is van Vlaanderen, waar de Vlaamse overheid tijdens een

eerste grondige renovatie een groot bedrag in heeft geïnvesteerd en waarin zij nu opnieuw substantieel veel middelen heeft geïnvesteerd? Het gaat over het museum, zowel het gebouw als de collectie.

In 2022 was er mogelijk sprake van een fusie tussen het Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen (M HKA), het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) en Mu.ZEE. U hebt tijdens de begrotingsbesprekingen aangegeven dat deze piste voorlopig on hold wordt gezet. Dat werd later bevestigd tijdens de hoorzitting met de directeur van het KMSKA. Ook zij heeft dat bevestigd. Is die piste helemaal van de baan?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, mijn beste wensen. Ik wens jullie een heel aangenaam en cultureel jaar. Ook op alle andere vlakken zal het voor sommigen aangenaam zijn, en voor anderen wat minder, maar we zullen wel zien. Geniet er in ieder geval van.

Ik zal de antwoorden van de heer Brusselmans ook meenemen, maar eerst beantwoord ik de vragen van mevrouw Segers.

Ik ben niet rechtstreeks betrokken bij de concrete gesprekken over dit bijzondere bouwproject. De stad Oostende werkt hiervoor samen met Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV). De Vlaamse Regering nam, met uitzondering van de 10 miljoen euro vanuit Onroerend Erfgoed voor de gevelrestauratie, tot nu toe nog geen formele engagementen.

De voorzitter van het bestuursorgaan is schepen van Cultuur in Oostende. Noch het bestuursorgaan en de directie, noch de Vlaamse Regering namen een formele beslissing in dit dossier.

Indien Mu.ZEE effectief naar het Thermae Palace verhuist, zal het museum als collectiebeherende instelling een oplossing moeten zoeken voor het depot. De huur van een extern depot of de bouw van een nieuw depot is dan noodzakelijk, gezien de grote omvang van de collectie. Daarbij moet gekeken worden naar de best mogelijke verhouding tussen kosten, baten en eventuele convergenties met andere instellingen die nood hebben aan depotruimte.

In dezen speelt vooral de timing een cruciale rol. De Vlaamse overheid werkte de voorbije jaren intensief aan de voorbereidingen van de renovatie van het publieke deel van het museumgebouw in de Romestraat. Het aanbestedingsdossier ligt klaar. De werken starten in maart 2025. Het museum zal dan voor drie jaar voor het publiek sluiten. Dit betreft in hoofdzaak investeringen die niet meer kunnen worden uitgesteld, onder andere technieken die end-of-life zijn en veiligheidsmaatregelen. Ook wanneer Mu.ZEE zou verhuizen naar Thermae Palace, zouden die investeringen nodig geweest zijn in de tussentijd. De omvang en de complexiteit van het project op die site en de ervaring met gelijkaardige projecten noopt ons ertoe om ervan uit te gaan dat Mu.ZEE nog enige tijd in de Romestraat zal resideren.

U vraagt waar Mu.ZEE tijdens de werken zal huizen. De backoffice van het museum kan tijdens de renovatie in de andere delen van het gebouw blijven werken. Mu.ZEE plant een publieksprogramma extra muros tijdens deze periode. Zo zal het gerenoveerde Permekemuseum, dat Mu.ZEE ook uitbaat, weer open zijn. Ook de collectie zal veilig bewaard worden.

Dan is er een vraag gesteld over de toekomst van het gebouw in de Romestraat. De Vlaamse overheid is pas sinds de afslanking van de provincies in 2018 eigenaar van het gebouw van Mu.ZEE. De overheid bracht sinds dat moment de grote infrastructurele noden in kaart en werkte een doordacht renovatieplan uit.

Het zal pas in 2024 zijn dat we de eerste grote middelen investeren in het gebouw. In 2021 kwam het museum zelf met een hernieuwde scenografische opstelling, die het met beperkte eigen middelen opstelde. Dat was voor alle duidelijkheid geen grondige renovatie. Dat was bij wijze van spreken een herschikking.

Indien Mu.ZEE verhuist naar het Thermae Palace, dan kan overwogen worden de site in de Romestraat te gelde te maken om investeringsmiddelen te genereren voor het Thermae Palace en tegelijk nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken voor de Oostendenaar in de Romestraat.

Een eventuele verhuizing van Mu.ZEE heeft geen enkele band met de fusie. Ik heb gezegd dat het on hold staat en blijft staan. Of het museum nu in de Romestraat of het Thermae Palace zit, heeft daar conceptueel niets mee te maken.

Dan ga ik over naar de vragen van de heer Brusselmans. De eerste vraag was of ik op de hoogte was van het feit dat de raad van bestuur van Mu.ZEE niet betrokken was bij de beslissing tot verhuizing van Mu.ZEE naar Thermae Palace. Ik ben mij bewust van het feit dat het bestuursorgaan in dit dossier nog geen beslissing kon nemen. Ik steek zelf veel energie in een open en transparante communicatie met het management van Mu.ZEE. Zoals daarnet geantwoord op een eerdere vraag van mevrouw Segers, ben ik geen formeel betrokken partij bij de projectvennootschap die aangekondigd werd.

De heer Brusselmans vroeg ook welke houding de regeringscommissaris heeft aangenomen, maar het bestuursorgaan van Mu.ZEE heeft geen officiële regeringscommissaris.

De heer Brusselmans vroeg ook of er kon worden overgegaan tot het nemen van een dergelijke belangrijke beslissing zonder de uitdrukkelijke goedkeuring van de raad van bestuur. Een bestuursorgaan is mijns inziens nog steeds verantwoordelijk voor het reilen en zeilen van een organisatie. Het bestuur zou de strategische richting van het museum moeten bepalen. Ik heb het ook bij de begrotingsgesprekken gezegd: ik vind de optie Thermae Palace een interessante, te onderzoeken optie. We hebben daar nog geen formele beslissingen in genomen, dus wij moeten met de stad Oostende gaan onderhandelen. Ik weet ook niet wat ze met de aannemer hebben afgesproken.

Eigenlijk is daar in Oostende een optie genomen en moet dat nu met ons verder bekeken worden. Ik herhaal dat ik het een interessante optie vind, maar bij mij is de beslissing in ieder geval nog niet genomen. De optie is wel interessant genoeg om te onderzoeken.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Dank u voor uw antwoord. Dat is alvast duidelijk. Ik hoor toch dat de restauratie en de sluiting, gedurende drie jaar vanaf 2025, goed wordt voorbereid door de directie, waarvoor een pluim. De backoffice blijft, en extra muros zal er met het Permekemuseum worden samengewerkt om de collectie nog een stukje te kunnen tentoonstellen.

Ik had begrepen tijdens de begrotingsbesprekingen dat u eigenlijk geen voorstander was van een verhuizing naar het Thermae Palace. Nu bevestigt u van wel. U zegt dat het interessant is en nog niet beslist. Ik denk dat er wel veel vragen over te stellen zijn. Voor mij is dit enerzijds gewoon verkiezingspraat van een burgemeester van Oostende om dit voorbarig aan te kondigen, en anderzijds lijkt cultuur hier alweer als een glijmiddel te worden gebruikt voor grote projectontwikkelaars. In Oostende is er heel veel protest, niet tegen de renovatie van het hotel, maar wel tegen de bouw van een appartementsblok dat tien verdiepin-

gen hoog zal worden. Daar is heel veel protest tegen. Het lijkt mij een beetje dat het museum daarvoor wordt gebruikt.

Inhoudelijk wat de verhuizing betreft – dat geeft u zelf aan –, is ook het depot een probleem. Wat gaan we doen met het depot? Het lijkt me zelfs niet mogelijk om in de hele gaanderijen de volledige collectie van Mu.ZEE tentoon te stellen. Er zal een selectie moeten gebeuren. En, natuurlijk, een museum is ook een wetenschappelijke instelling. De vraag zal maar zijn of in die vitrine – want dat wordt het dan een beetje in de gaanderijen – de volledige museumwerking zal kunnen blijven. En het is heel jammer te horen dat Mu.ZEE zelf, zoals ik heb vernomen, totaal niet betrokken is geweest bij die plannen, en het ook allemaal zelf uit de pers heeft moeten vernemen.

Minister-president, ik wil u oproepen om aan de tafel te gaan zitten met Oostende. Neem een beslissing in het belang van de collectie, van het museum, van Vlaanderen – en niet van Oostende.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Dank u wel, voorzitter. Ik zou de collega's eerst een gelukkig nieuwjaar willen wensen, en dan wil ik ook wel bedanken voor de vraag.

Ik denk dat het belangrijk is om mee te geven dat de mensen van Mu.ZEE absoluut openstaan voor scenario's op lange termijn – ik heb al eens met hen gepraat. Het Thermae Palace of, waarom niet, een combinatie van de Romestraat en het Thermae Palace. Momenteel worden er daar infrastructuurwerken gedaan die absoluut nodig zijn. Het zou gek zijn om dat volledig te verplaatsen. Ik denk dat het noodzakelijk is om het dossier in zijn volledigheid te gaan documenteren, vanuit de museologische vereisten – zoals u zegt, mevrouw Segers, er is nood aan een depot – en natuurlijk met het oog op een correcte inschatting van de impact, vooral de financiële impact op de recurrente museumwerking.

Ik denk dat het ook belangrijk is om voor ogen te houden dat de potentiële nieuwe scenario's grotere jaarbudgetten zullen vragen. Ik heb soms een beetje de indruk dat Oostende heel veel vooruitgaat. Ik denk dat we daar ook wel financiële engagementen vanuit Vlaanderen tegenover kunnen plaatsen.

Misschien is het een idee, minister-president, om een projectmanager aan te wijzen, iemand die in kaart brengt wat er ligt, wat de noden zijn, iemand die daar een volledig zicht op kan geven en die ons, als Vlaanderen, raad en inzicht kan geven. Natuurlijk ligt de uiteindelijke beslissing rond de gebouwen bij Vlaanderen, want dat is de eigenaar van de Romestraat. Dat is ook belangrijk om in ogenschouw te nemen.

Dit zijn de visies vanuit onze fractie.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Die piste is op lange termijn zeker het onderzoeken waard. De ligging is op de toeristisch-recreatieve as. De Romestraat is dat misschien iets minder. Anderzijds moet je toeristen ook spreiden in tijd en ruimte. In dat opzicht kan de Romestraat dan weer interessant zijn. Ik vind vooral, zeker nu we weten dat die piste mogelijk op tafel kan liggen, dat we grondig onderzoek moeten doen naar alle facetten die de voors en tegens kunnen vormen, om dan, eenmaal we de knoop moeten doorhakken, klaar te zijn met die oefening – en dan kijk ik toch ook wel een beetje naar de timing, wanneer men wil beslissen wat er nu precies zal gebeuren in de Venetiaanse Gaanderijen en in heel dat concept. Dan moeten we op basis van alle gegevens de juiste beslissing kunnen nemen, een beslissing die vooral voor het museum belangrijk en goed is.

Meyrem Almaci (Groen): Minister-president, ik werd getriggerd door de vraag omdat de huidige situatie van Mu.ZEE niet goed is. We weten dat er een stevige renovatie moet gebeuren. Maar dan is de vraag of na de renovatie de museumfunctie erop verbeterd zal zijn. Kan die functie worden gegarandeerd? Op dit moment is dat een vraagteken. Het depot bevindt zich onder het zeewaterniveau, zo heb ik begrepen van de collega's in Oostende. De toekomst, de beste oplossing, is dan effectief het Thermae Palace. Is dat dan de win-win?

De bedoeling moet zijn om de museale functie te kunnen garanderen en ook te verbeteren, zowel wat het depot betreft als wat de publieke ruimte betreft. Mijn vraag gaat niet zozeer over een procesbegeleider et cetera, maar over welke timing we hier spreken om de knoop door te hakken. Voor de langetermijnoplossingen is er op korte termijn een antwoord nodig. Het feit dat de huidige situatie niet meer houdbaar is, maakt dit dringend. Mu.ZEE botst in het huidige gebouw tegen de limieten aan. Dat is toch de reden waarom er werd gepraat over alternatieven en over het Thermae Palace. De vraag rijst wat er moet gebeuren en tegen wanneer de knoop moet worden doorgehakt omdat het niet langer houdbaar is om het zo te houden. Dat is belangrijk voor Mu.ZEE en voor de werking van Mu.ZEE.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, ik denk dat we het allemaal eens zijn. Dit is een opportuniteit die het onderzoeken waard is. U zegt dat u geen voorstander was. Ik was ook geen tegenstander. Ik neem op dit moment een neutrale positie in. Ik vind de opportuniteit interessant genoeg om te onderzoeken. Maar het moet worden onderzocht. We moeten dat snel doen. Oostende zal ook snel willen weten of ze daar met dat project kunnen doorgaan. Ik neem aan dat het voor Oostende belangrijk is of Mu.ZEE al dan niet die hele vleugel inneemt. Intuïtief denk ik dat het daar voor de museale functie, de expositiefunctie, interessanter is dan in de Romestraat. Wie Oostende zegt, zegt Thermae Palace, bij wijze van spreken. Maar voldoet het aan de noden? Is het voldoende ruim genoeg? Dat zijn allemaal terechte vragen die hier naar boven komen en waar ik op dit moment geen antwoord op heb. Dat moet onderzocht worden. Ik heb willen aangeven dat ik het interessant genoeg vind om het te onderzoeken, maar dan met een zeer open vizier en zonder voorafnames.

Wat de timing betreft, denk ik dat we dat snel moeten doen. Ik wil dat onderzoek deze legislatuur nog afronden.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Ik denk ook dat we het ermee eens zijn. Het grote principe moet zijn dat de al dan niet tijdelijke verhuizing in het belang van het museum en van Vlaanderen moet zijn, en niet van Oostende of van electorale belangen of de belangen van de projectontwikkelaar.

Minister-president, ik vind het goed dat u zegt dat we het dringend moeten onderzoeken want, inderdaad, als het in 2025 wordt gesloten, moet er tegen dan wel een oplossing zijn. Ik zal uitkijken naar dat onderzoek. Wij zullen u vragen om ons daarvan op de hoogte te houden.

Mijn gevoel zegt dat het daar wat klein is. Er is inderdaad een grote zichtbaarheid voor het museum. Ik weet niet of de hele collectie, de hele werking en het depot daarin kunnen. Dat zijn allemaal belangrijke vragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stephanie D'Hose aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de doorlichting van sociaal-culturele verenigingen – 787 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): In de Cultuurcommissie van 19 oktober 2023 is uitgebreid gediscussieerd over GetBasic vzw en Vrede vzw, met bijzondere aandacht voor hun berichtgeving over de Israëlisch-Palestijnse oorlog. Er was wat opschudding rondom hun communicatie in verband met deze gebeurtenissen.

Beide organisaties krijgen subsidies onder het sociaal-cultureel volwassenenwerk, waarvoor zij zich dienen te houden aan de "principes en regels van de democratie en het Europees Verdrag inzake de Rechten van de Mens", wat denk ik de eerste regel bij een decreet is.

U hebt toen aangegeven dat deze organisaties onderzocht zouden worden om te beoordelen of zij al dan niet in strijd handelen met deze principes, en dan vooral de communicatie die toen bij de organisaties heeft plaatsgevonden. Organisaties die zich schuldig maken aan een inbreuk, lopen het risico van sancties, variërend van stopzetting en vermindering tot terugvordering van subsidie.

Een aantal collega's en ik lieten weten dat we ons als politici best wat terughoudend opstellen, omdat we de rol van het maatschappelijk middenveld niet mogen aantasten. Een doorlichting door uw administratie lijkt daarom de meest geschikte benadering in deze kwestie.

We zijn nu een aantal maanden verder. Is de aangekondigde doorlichting al uitgevoerd en wat zijn de resultaten? Zijn deze bevindingen aanleiding voor verdere maatregelen? Naast het inspecteren van Vrede vzw en GetBasic vzw, hebt u uw administratie opdracht gegeven om alle organisaties die subsidies ontvangen binnen dit decreet, extra te screenen op de communicatie en boodschappen die zij verspreiden via hun verschillende kanalen. Wat zijn de bevindingen van deze aanvullende screening, en welke eventuele consequenties overweegt u op basis daarvan?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Het is inderdaad zo dat ik, naar aanleiding van het heersende conflict in het Midden-Oosten, mijn administratie gevraagd heb alle structureel gesubsidieerde organisaties binnen het decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk te screenen in verband met hun communicatie en boodschappen. Een van de subsidievoorwaarden voor het ontvangen van werkings-subsidies in het kader van het decreet van 7 juli 2017 houdende de subsidiëring en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk, is immers de principes en de regels van de democratie en het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens toepassen in de werking. We vernamen, ook hier in deze zittingen van de commissie, dat er mogelijk enkele organisaties deze subsidievoorwaarde schondden door onder meer de verheerlijking van terroristische organisaties zoals Hamas. Het spreekt vanzelf dat ik als minister van Cultuur geen enkele schending van deze subsidievoorwaarde kan tolereren. Ik vroeg het departement daarnaast ook om met name twee organisaties aan een inspectie in het kader van de toepassing van voornoemde subsidievoorwaarde te onderwerpen, met name vzw Vrede en vzw GetBasic.

De door het departement uitgevoerde screening was geruststellend, in de zin dat alle structureel ondersteunde organisaties zich – in strikt juridische zin, dat wil ik benadrukken – aan de voornoemde subsidievoorwaarde hielden.

De inspectie van GetBasic vzw en Vrede vzw werd uitgevoerd door het departement. Ze lieten zich daarbij juridisch begeleiden. Ik heb ondertussen kennisgenomen van de inspectieverslagen en stelde daarbij vast dat de administratie geen ernstige tekortkomingen meldde bij beide organisaties.

Er werd wel aangestipt dat de communicatie vaak op het scherpst van de snee wordt gevoerd en de inspectie blijft daar zelf ook sterke bedenkingen bij hebben. GetBasic vzw werkt op hun website dewereldmorgen.be met burgerjournalisten, zonder daarbij uit te gaan van werkelijke feiten en neigt naar het verspreiden van fake news. Die strijd gaan we met de Vlaamse Regering ook al enige tijd aan.

Daarom heb ik het departement Cultuur, Jeugd en Media de opdracht gegeven een verscherpte controle van de berichtgeving van beide organisaties aan te houden en me hierover maandelijks te rapporteren. Daarnaast zullen ook de andere binnen het decreet structureel erkende organisaties regelmatig gescreend worden. Ook hierover zal ik op regelmatige basis een rapport van mijn administratie ontvangen.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Dank u wel, minister-president. Ik moet zeggen dat ik een 'oef' slaak, als ik hoor dat die organisaties geen tekortkomingen hebben in de strikt juridische zin. U benadrukt dat. U doelt dan waarschijnlijk op het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens en dat men zich niet zou gehouden hebben aan de democratische principes. Ik denk dat we daar allemaal zeer tevreden over mogen zijn.

Maar uw tweede deel van de zin verontrust me toch wel wat. Die gaat over het doen van een verscherpte controle. We weten allemaal dat de sterkte van het middenveld net ligt in het toelaten van de breedte van meningen. Als we een verscherpte controle doen op de ene mening waar we niet van houden, ja, dan zit je daar met een hellend vlak om dan ook de andere mening te doen. Dus ik verschiet wel een beetje, eerlijk gezegd, van uw woorden. U hebt gezegd dat daar advocaten of een juridisch kantoor – ik weet niet meer precies hoe u het zei – op is gezet. Waarom dan toch nog een verscherpte controle? De vrije meningsuiting vind ik, in het kader van het civiele perspectief in het decreet sociaal-cultureel werk, zeker iets waar we als politici heel, heel voorzichtig moeten in zijn. We mogen, zoals we in de vorige commissievergadering al hebben gezegd, het maatschappelijk middenveld niet aantasten. Ik vind de dreigementen die er tussen de lijnen door zijn, eerlijk gezegd, onaangenaam.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Collega's, strikt juridisch, ja, er is ook de geest van het decreet. Ik daag iedereen uit om mij eens te komen uitleggen waar GetBasic toenadering, bruggenbouwer ..., wat is het allemaal, opneemt? GetBasic heeft zich ingedekt door te zeggen: "Wij verkondigen die mening niet, het zijn burgerjournalisten". Ik daag iedereen uit om te gaan lezen wat die zogenaamde burgerjournalisten allemaal neerpennen. En voor mij is dat geen enkel probleem. Vrijheid van meningsuiting? Wat mij betreft kan het. Maar het gaat hier wel over een organisatie die gesubsidieerd wordt.

En ik hoor ook de bedenkingen. Die baren mij zorgen. Ik heb zelf eens gegrastuind in wat die burgerjournalisten allemaal schrijven. Er is iemand die letterlijk schrijft: "Israël en Duitsland zijn broeders in het kwaad." Dat staat er letterlijk in.

Dan vraag ik me af wat dat nog te maken heeft met sociaal-cultureel werk. Kan iemand mij dat komen uitleggen? Men dekt zich natuurlijk in langs allerlei zaken, maar het kan toch niet de bedoeling zijn dat wij een organisatie subsidiëren waarbij mensen gefrustreerd of weet ik wat, van welke ideologie ook, achter hun computer gaan zitten om het eens goed te zeggen en al hun frustraties kwijt te raken? Moet dat nu op een medium dat bij sociaal-cultureel werk zit, en dat ook nog eens gesubsidieerd wordt?

Ik ben blij dat men daar die verscherpte controle gaat op doen. We zitten in een maatschappij die meer en meer gepolariseerd geraakt. Iedereen is vrij zijn mening te uiten, maar ik vind wel dat je naar de geest van het decreet moet werken. Ik hoop dat men – het zal niet meer voor mij zijn, misschien voor anderen – in de toekomst, gezien bepaalde organisaties die wel bruggen bouwen, die willen toenadering bieden en alles doen, daaraan gaat werken. Sommige organisaties krijgen minder subsidies wegens anderen die activistisch zijn en die er eigenlijk zwaar over gaan. Ik heb daar mijn bedenkingen bij en ik ben blij met die verscherpte controle. Dat zal ook nodig zijn. We moeten bij die organisaties echt wel de vinger aan de pols houden.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Voorzitter, minister-president, ik ben blij dat u hier nu opheldering kunt brengen. Tijdens de begrotingsbespreking in de plenaire vergadering rond het domein Cultuur had ik hier ook naar geïnformeerd, maar toen bent u daar niet verder op ingegaan. Ik ben blij dat die duidelijkheid er nu wel is en dat die organisaties strikt juridisch, volgens het decreet geen fout hebben gemaakt. En dat is voor mij de conclusie. Ik had gehoopt dat uw antwoord daar stopte.

En nu zegt u hier dat u proactief verscherpte controle wilt op de communicatie van middenveldorganisaties, hoewel zij het decreet strikt juridisch volgen. Sorry, maar dat vind ik intimidatie. En ik vind dat dat absoluut niet kan. Het is niet de taak van de politiek of van de overheid om proactief organisaties te viseren en te bekijken wat zij zeggen. Als zij over de schreef gaan en er is een heel concrete aanleiding, als het decreet niet wordt gerespecteerd, dan moet er inderdaad worden bekeken of er kan worden ingegrepen. Maar proactief de communicatie van middenveldorganisaties in de gaten gaan houden, druist volledig in tegen dat civiel perspectief. Dat kunnen wij niet zomaar laten passeren. Ik vind het zelf heel erg dat dit vandaag gebeurt.

Ik hoop dat hier geen verder gevolg aan zal worden gegeven en dat die proactieve verscherpte controle ook snel kan stoppen wanneer de komende weken zal blijken dat zij het decreet correct naleven en dat het daarbij ophoudt. Want die intimidatie ten aanzien van onze sociaal-culturele middenveldorganisaties kan absoluut niet.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Ik sluit daar heel graag bij aan. Het is goed dat uit de conclusie van de screening naar voren komt dat er bij geen enkele organisatie inbreuken zijn. Maar dan vraag ik me wel iets af. Ten eerste, hadden we dan überhaupt die bewuste bepaling nodig in het nieuwe decreet? We hebben altijd gevraagd om aan te tonen wie er over de schreef gaat.

Ten tweede, als u het hebt over proactief screenen, dan voel ook ik dat aan als intimidatie en bedreiging van een sector die zo vitaal is voor onze samenleving, die er is om vanuit dat civiel perspectief nieuwe tendensen te ontdekken en mee onze samenleving vorm te geven. En wees maar gerust: wat u nu vandaag zegt, zal door de hele sector worden aanvoeld als intimidatie. We zijn echt aan het

opschuiven naar een controlestaat, naar een 'surveillance society', en dat mogen we niet laten gebeuren. We hebben net die kritische stemmen vanuit de samenleving meer dan nodig.

Meyrem Almaci (Groen): Als hekkensluiter wil ik graag het volgende zeggen. Er is een vraag gekomen van de heer Meremans of er daar over de schreef is gegaan. Er is duidelijk dialoog geweest en het decreet zegt, na inspectie van die twee organisaties: neen.

Minister-president, ofwel zegt u als minister-president dat dit decreet voor u niet volstaat en dat u wilt dat er in dat decreet criteria komen die duidelijker maken wat wij wenselijk of niet wenselijk vinden. En dan voeren we daar een democratisch debat over.

Ofwel zegt u wat u nu doet, namelijk dat u, aangezien er toch bedenkingen zijn of het niet te veel op het scherp van de snede is, toch verscherpte controle wilt. Maar goed, dan moet u dat nu doen voor elke organisatie in het sociaal-cultureel werk. Want toevallig was er nu een onderzoek naar die twee, omdat de heer Meremans een vraag heeft gesteld over die twee. Maar geldt dat nu voor alle andere of niet? Want als ik morgen een vraag stel over twee andere organisaties, dan zult u een onderzoek moeten doen naar die twee andere organisaties en dan zult u misschien vaststellen dat dat voor sommige anderen misschien ook te scherp op de snede is. Zo komt u misschien in een situatie van willekeur terecht.

Dat is de vaststelling vandaag. Want stel dat morgen tien verschillende parlementsleden over twintig verschillende organisaties een vergelijkbare vraag stellen en u telkens omdat u zich aangesproken voelt en er een antwoord op wilt geven, er een juridisch advies over vraagt. Stel dat dat juridisch advies negatief is, maar dat we vinden dat het op het scherp van de snede is, dat er niet meer criteria zijn, maar we toch aanmanen om wat beter aan moderatie te doen of zo. Ik wil u wel de krantencommentaren geven onder bepaalde artikels, waar nul moderatie op gebeurt en er toch ook bepaalde centen van de belastingbetaler, bijvoorbeeld voor de omslag van digitalisering, naar de bedrijven gaan die die kranten maken.

Goed, zo komt u wel terecht op een zeer problematisch niveau. En nog maar los van het ideologische is de zet die u hebt gedaan, heel problematisch op het vlak van goed bestuur.

Op ideologisch vlak ben ik het volmondig eens met de heer Van de Wauwer die dit intimidatie noemt. Want effectief, als ik morgen twee organisaties wil viseren, stel ik hier als parlements lid een vraag. En dan duw ik daar hard op. En als ik dan geluk heb en de minister-president heeft oren naar die argumenten, worden die misschien wel onder verscherpt toezicht geplaatst. Dat lijkt mij geen goede manier van werken.

Het is ook duidelijk dat er binnen de meerderheid daarover een duidelijk meningsverschil bestaat. Goed, ik hoop dat dit wordt herbekeken, want u zult zich vastrijden, omdat u nu een maatregel zult opnemen waarvoor u strikt juridisch geen grond hebt en waarop u kunt worden aangesproken en zult worden tegengesproken. Dat is een discriminatoire maatregel, omdat anderen niet bevraagd zijn geweest en niet onder dat verscherpt toezicht vallen, gewoon omdat ze toevallig niet onderzocht zijn geweest.

Ik stel u dan ook de vraag, omwille van goed bestuur en ook wegens het hellend vlak, dat deze beslissing wordt herbekeken en weer wordt herroepen.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, laat mij eerst en vooral zeggen dat de vrijheid van meningsuiting en de inzet voor sociaal-cultureel werk, op welke maatschappelijke thema's dan ook, mij ook na aan het hart liggen. Ik ben zelf actief geweest in die middens. Daar gaat het niet om.

Bij de controle die hier werd uitgevoerd, zijn we wel degelijk gestoten op een bewust gebruik van fake news als middel. Ik vind dat op het randje. Ik zeg duidelijk dat we dat verder in het oog zullen houden. We moeten niet vergeten dat collega Dalle daar ook volop mee bezig is, met het bekijken hoe fake news in de media kan worden geduid.

Die verscherpte controle zal natuurlijk tijdelijk zijn. Ik zal daar geen mankracht blijven op zetten. Bij de eerste controle was er voldoende aanleiding om te besluiten dat we moeten oppassen. Men gebruikt daar bewust fake news als actiemiddel. Dat is toch op het randje. Dat gaat over de twee criteria die in het decreet staan: democratisch en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. We zullen dit tijdelijk opvolgen, tot we volledig gerustgesteld zijn.

Dat is ook een kwestie van goed bestuur want als je achteraf wordt geconfronteerd met het feit dat er aanleiding was, waardoor men zou zeggen dat we het geweten hebben, dan kan men ons nalatigheid verwijten.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): We zijn het in deze commissie allemaal over een iets eens: oproepen tot geweld en het niet naleven van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, dat vormt een rode lijn. Dat is gecontroleerd en goed bestudeerd door uw administratie en door een onafhankelijk advocatenkantoor. Hier kunnen we 'check' zetten.

Minister-president, u geeft een nieuw argument dat het om fake news gaat. Het zou goed zijn dat deze commissie zou weten waarover dit fake news gaat. Over welke artikelen zou het gaan?

We hebben het over zaken lezen die over het scherp van de snee gaan. Ik ben eens naar de website van de Vlaamse Volksbeweging gegaan. "Nationalisme is biologisch. Nationalisme is democratie. We zijn het dan ook beu om te lezen hoe volksnationalisme, dat wordt opgeëist door een menselijke groep, wordt verward met staatsnationalisme, waar het diametraal tegenover staat." Sorry, maar voor mij is dat ook op het scherp van de snee. Maar ik vind dat net goed. Dat is net de discussie. Voor mij als liberaal is dat op het scherp van de snee. Maar om daarom te zeggen dat we daar een verscherpte controle op zetten, omdat dat een mening is waarmee we het niet eens zijn: dat vind ik een stap te ver.

Ik denk dat mevrouw Almaci gelijk heeft: er zijn in de meerderheid een aantal leden die daarover een andere mening hebben. We zijn het vaak met elkaar eens, maar deze keer niet. Ik hoop absoluut dat het wordt herbekeken want ik voel mij daar zeer oncomfortabel bij.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Meyrem Almaci aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de werking van het KMSKA en de bruikleen van 'Het bittere drankje' – 809 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Wij hebben recent een hoorzitting gehad rond de werking van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA). In de hoorzitting werd nog eens duidelijk gemaakt dat er geen vacature zal worden opengesteld voor de artistiek directeur. In vorige vragen aan de minister werd nochtans gezegd dat dit proces opnieuw opgestart zou worden na de opening van het museum. Nu blijkt dat dit plan is afgevoerd. Het debat met de raad van bestuur heb ik niet meer gevoerd, aangezien het voor hen duidelijk is en dat hun beslissing is.

Mijn vraag is wat u, als voogdijvoorzitter, gezien de eerdere discussies die we hebben gehad onderling in deze commissie, daarvan vindt, temeer met het oog op het debat van vorig jaar rond artwashing als de manier waarop met het legaat Ghesquière initieel werd omgegaan, als de commotie rond de echtheid van het bruikleen 'Het bittere drankje' van Adriaan Brouwer, in het kader van Krasse Koppen. Dus er is drie keer commotie ontstaan rond artistieke elementen in een werking.

Hoe evalueert u de beslissing van het KMSKA om geen vacature voor artistiek directeur meer open te stellen en welke impact verwacht u op de werking van het museum? Hoe evalueert u de werking van het huidige directieteam? In het kader van die hoorzitting ben ik op zoek gegaan naar de samenstelling van dat directieteam en dat is eigenlijk niet te vinden op de website. Kunt u me formeel meedelen wie lid is van de directieraad van het KMSKA en vanuit welke hoedanigheid? Ik heb toen gevraagd of ze allemaal formeel lid zijn en daar hebben ze ja op geantwoord. Welke erkende Vlaamse musea hebben nog een directieteam zonder artistiek directeur? Is dat dan een keuze of niet? Ik ben het meest geïnteresseerd in diegenen die heel bewust een directieteam hebben zonder artistiek directeur. Hoe kijkt u aan tegen de communicatie rond 'Het bittere drankje', die toch wel voor verwarring gezorgd heeft bij een deel van de publieke opinie bij een voor de rest schitterende tentoonstelling? Ik ben zelf naar de tentoonstelling geweest en het is absoluut indrukwekkend. Dat wil ik toch ook gezegd hebben.

Dan heb ik nog een aanvullende vraag. Hoeveel hebt u met de Vlaamse overheid in de tentoonstelling 'Krasse Koppen' geïnvesteerd? Werd hiervoor ook budget van het departement Toerisme aangewend en hoeveel bedraagt dat budget? Als dat te veel opsommingswerk zou zijn, mag u ook een aantal elementen schriftelijk bezorgen.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Na het ontslag van de vorige artistieke directeur van het museum, heb ik verder aangedrongen bij het museum om de wetenschappelijke en artistieke werking te versterken. Het KMSKA heeft na de drukte van de heropening hier wel degelijk een antwoord op geboden en werkt dit momenteel verder uit. Het KMSKA heeft besloten om de komende jaren een nieuwe organisatiestructuur uit te werken, die het mogelijk maakt om hun wetenschappelijke en artistieke doelstellingen te realiseren. Ze verlaten hierbij het klassieke, hiërarchisch organogram en streven naar een horizontale structuur, waarbij meer cross-overs tussen de afdelingen ontstaan. Hierbij zijn er

diverse afdelingen, die verdeeld zijn over verschillende inhoudelijke verantwoordelijken, en een aantal transversale functies zoals de programmatie en het digitale en zakelijke. Daarnaast is er één algemeen directeur, die samen met het directieteam de museumwerking coördineert. Dit model is gebaseerd op modellen uit Groot-Brittannië en Amerika. In dit organogram is er geen artistiek directeur voorzien. Het museum is ervan overtuigd dat een groot museum leiden in een steeds complexer wordende maatschappij niet meer met de eenvoudige modellen van vroeger kan, waarbij één artistiek directeur de volledige programmatie van een museum stuurt en bepaalt. Het museum ziet de wetenschappelijke en artistieke invulling als een werk over de verschillende afdelingen heen.

Om dit organogram te verwezenlijken, moet de personeelsploeg verder versterkt en uitgebreid worden met specifieke expertises. Eind 2023 heb ik de beslissing genomen om het museum bijkomende middelen toe te kennen voor 2024 en 2025, onder andere voor de realisatie van deze ambities. Wat de artistieke werking betreft, starten er in 2024 niet minder dan vier nieuwe onderzoekers. Ook start deze maand nog het hoofd programmatie.

Deze organisatiestructuur wordt verder aangevuld met interne en externe werkgroepen. Belangrijk is de heropstart van de wetenschappelijke adviesraad in 2024.

Uiteraard voorzie ik verdere evaluatie en bijsturing van de nieuwe organisatiestructuur door het bestuursorgaan. Mijn administratie houdt mee toezicht op de realisatie van de doelstellingen van het KMSKA.

Hoe evalueer ik de werking van het huidige directieteam? Het KMSKA is, zoals u weet, een extern verzelfstandigd agentschap (EVA). Het KMSKA wordt aangestuurd door een autonoom bestuursorgaan. De algemeen directeur zorgt, samen met het directieteam, voor de best mogelijke werking binnen de mogelijkheden van de organisatie. In dit zevenkoppige directieteam zijn de verschillende afdelingen vertegenwoordigd. Zoals ik al meegaf, wordt de huidige organisatiestructuur momenteel herwerkt naar een nieuwe organisatiestructuur waarbij de verantwoordelijkheden verder verdeeld worden in de organisatie. Deze transitie vraagt de nodige voorbereiding en tijd om dat te implementeren.

Welke erkende Vlaamse musea hebben nog een directieteam zonder artistiek directeur? Zeer vele musea in Vlaanderen hebben één directeur, die het overzicht houdt over heel de werking van het museum. Zakelijk of artistieke verantwoordelijkheden worden vaak per afdeling georganiseerd. Er is geen standaardmodel voor de organisatiestructuur van een museum. Wel merk ik de evolutie op naar meer horizontale structuren, zoals het KMSKA nastreeft. Ik neem hierbij het voorbeeld van Musea Brugge, waar zowel de verantwoordelijke collectie als de verantwoordelijke publiek en tentoonstellingen, de zakelijke werking en de projectcoördinatie samen het museum vertegenwoordigen.

Dan de communicatie rond 'Het bittere drankje'. Ik heb het artikel in Apache gelezen. Discussie rond de echtheid van bepaalde meesterwerken is van alle tijden. Ik heb er alle vertrouwen in dat het wetenschappelijk team van het KMSKA zich bewust is van deze discussies en deze mee in overweging genomen heeft bij de keuze van de bruikleen. Het KMSKA is evenwel niet aan zet om verder onderzoek met betrekking tot deze specifieke case te initiëren. Uiteraard doet ze dat wel voor eigen collectiestukken. De samenwerking met de Universiteit Antwerpen voor het materiaal-technisch onderzoek op de eigen collectie levert alvast mooie resultaten en nieuwe inzichten op.

U vroeg ook naar het budget. De tentoonstelling 'Krasse koppen', die nog loopt tot 21 januari 2024, heeft een totale kost van ongeveer 2.480.000 euro. Naast de structurele toelage vanuit Vlaanderen, hebben ze in 2023 een eenmalige vermeerdering van de toelage ontvangen van 1.000.000 euro voor de organisatie

van tentoonstellingen en via Toerisme Vlaanderen een projectsubsidie van 644.000 euro. Het museum heeft daarnaast gebruik kunnen maken van het indemniteitsdecreet en heeft hierdoor kunnen besparen op de kosten voor de bruiklenen.

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Ik begin met het laatste. Het decreet heeft een ongelofelijk belangrijke impact op de musea. Het zorgt voor heel veel verlichting. Ik wil dat eventjes gezegd hebben omdat er weinig gelegenheden zijn om dat te doen. Het is een maatregel waar de musea heel veel aan hebben.

Minister-president, naar aanleiding van de hoorzitting ben ik op zoek geweest naar de evoluties van het artistieke debat in de musea. We hebben hier natuurlijk het grootste museum van Vlaanderen. Veel musea zijn relatief klein. Het directiecomité is daar een heel pak kleiner. Je moet daar verschillende functies verenigen. Maar zeker in de grote internationale musea heeft de algemeen directeur echt een artistieke opleiding gehad en heeft hij artistieke ervaring, of er is een artistiek directeur. Ik sta absoluut open voor innovatie, maar het gaat hier om een museum dat zo lang is gerenoveerd en waar zo veel middelen naartoe zijn gegaan, waar er zo lang geen artistiek directeur is geweest, waar er een dading is geweest na een kort avontuur met een artistiek directeur en waar zich belangrijke artistieke debatten ontwikkelen over, bijvoorbeeld, de roofkunst of artwashing, et cetera, en dan vind ik het heel vreemd dat deze commissie, die in dit parlement herhaaldelijk heeft aangedrongen op de aanwezigheid van een artistiek directeur en lang heeft aangegeven dat we dit zouden heropkikken, dit nu gewoon afvoert. Ik vind dat heel bizar.

Ik wil absoluut geduld hebben. U zegt dat er een hele transformatie is geweest. Dat heeft men ons hier ook gezegd. Ik zou graag weten wat de timing is van die transformatie. U mag mij intussen ook schriftelijk laten weten wie lid is van de zevenkoppige directieraad en vanuit welke hoedanigheid. We hebben er hier vier of vijf van gehad in onze hoorzitting.

We willen dit museum internationaal verder uitspelen. Het heeft een schitterende start gehad. Alle kudos en complimenten naar al wie daaraan heeft meegewerkt, van de overheid tot de hele equipe van het museum. Maar als je dat internationaal hoog wilt houden, dan is een internationale benchmarking nodig om te zien hoe zij het doen, hoe die artistieke invulling gewaarborgd blijft. Dat is toch wel essentieel bij de evaluatie waarvan u zegt dat u ze zult doen.

Voorzitter, mijn aanvullende vragen zijn die naar de timing van de herschikking van het directieteam, naar de concretisering van wie intussen welke insteken waarneemt, en of u bij de evaluatie voorwaarden hebt opgesteld, onder andere op het vlak van internationale benchmarking.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mevrouw Almaci, de transformatietijd en de samenstelling van die zevenkoppige directie zullen we u schriftelijk bezorgen.

Alle bedenkingen zijn gerechtvaardigd, maar het is niet onze taak vanuit het parlement om het organigram van het museum op te stellen. We hebben beslist om daar een extern verzelfstandigd agentschap van te maken, met een autonome raad van bestuur. Ik neem aan dat dat ook verstandige mensen zijn. Wij zijn in de commissie allemaal ongetwijfeld heel verstandige mensen, maar ik neem aan dat er in de raad van bestuur van het museum ook allemaal verstandige mensen zitten, die het goed menen met dat museum. Laten we vooral evalueren

op de output en ons niet bezighouden met hoe men meent de zaak te moeten managen.

We kunnen van hieruit kritische vragen stellen en hoorzittingen organiseren, en die raad van bestuur en dat directiecomité kunnen dat dan meenemen en daar iets mee doen. Dat is gerechtvaardigd. Maar laten we nu vooral nagaan dat de doelstellingen die werden overeengekomen in de beheersovereenkomst, ook worden gerealiseerd. En hoe men dat doet, met welk organigram enzovoort, daarover hebben we onze input en inzichten gegeven. Wij hebben onze job gedaan. Het is nu aan het museum om te bewijzen dat, met de beslissingen die zij hebben genomen, ze inderdaad de doelstellingen die we gezamenlijk nastreven, kunnen halen.

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Ik zou daar ook genoeg mee nemen, mochten er ondertussen niet een aantal zaken zijn gebeurd die voor mij de reden zijn om de vraag te stellen.

Naar aanleiding van de hoorzittingen die hebben plaatsgevonden, weten wij dat men op een aantal vlakken in de werking van het KMSKA de keuze heeft gemaakt om niet de internationale code voor musea te volgen. De behandeling van het legaat heeft men niet gedaan conform de adviezen die daarin stonden. Ook bij het omgaan met loyaliteitscontracten, met debatten rond artwashing waar men een actie heeft gehad in eigen huis, waar het zich heeft voorgedaan, wijkt men af van wat in de internationale code staat. Dat zijn de drie voorbeelden die ik in mijn vraag geef. Dat is de rechtstreekse aanleiding, toch wel relatief snel na de opening, voor mijn vraag.

En u hebt technisch gezien uiteraard helemaal gelijk. Het is een extern verzelfstandigd agentschap. Ze hebben uiteraard, daarover ga ik zelfs niet discussiëren, het recht om hun organigram te organiseren 'as is'. Maar nu wordt er gekozen voor een organigram dat atypisch is voor een museum met die 'ampleur' in een internationale omgeving. Ik wil hier echt geen zwart-witdebat van maken. Ik zie in alle eerlijkheid dat de equipe, de mensen op het veld, de mensen die de keuzes maken, artistiek wel worden versterkt. Maar ik voel onvoldoende aan en ik ben ongerust of die artistieke visie op het hoogste niveau, in dat directiecomité, wel voldoende aanwezig is en doorweegt. Ik ben ongerust dat de debatten die in de hele internationale museale sector leven, van roofkunst over artwashing et cetera ten gronde worden gevoerd en mee impact hebben op de keuzes die worden gemaakt. Dat is de insteek van deze vraag. Daar is een reden voor.

En dan zegt u dat u het wilt houden bij de technische benadering. Maar er gaat ook wel heel veel belastinggeld naar dat museum. Dat is ons grootste en schoonste museum. De mensen worden erdoor van hun sokken geblazen en ik wil graag dat dat in de toekomst zo blijft. Daarom nopen een aantal zaken waarover we onder de collega's al verschillende debatten hebben gevoerd tot de vraag of dit geen keuze is die moet worden heroverwogen. Dat is echt mijn bezorgdheid. Ik zou niet graag hebben dat we over een aantal jaren bij gebrek aan criteria bij de evaluatie vaststellen dat de gemaakte keuzes niet meer tot de gewenste output leiden. In die zin maak ik mij ergens zorgen.

Ik heb er weinig zicht op en daarom heb ik aanvullende vragen gesteld. Ik dank u alvast dat ik die antwoorden via schriftelijke weg zal krijgen. Ik blijf mij echter zorgen maken over de lichtzinnigheid en de stelligheid waarmee de keuze werd gemaakt om geen artistiek directeur meer aan te werven. Er zijn immers een aantal fundamentele discussies waarvan ik vind dat het KMSKA het voortouw zou moeten nemen. Ik vind dat er nu op een aantal vlakken, of het nu gaat over loyaliteitscontracten met fossiele bedrijven of debatten over legaten enzovoort,

weliswaar veel goede wil is, maar dat er moet worden doorgedacht en doorgepraat, zoals een eminente professor zegt. Zo moeten we vermijden dat er fouten worden gemaakt op het vlak van output.

Het is echt vanuit die bezorgdheid, minister-president, dat ik hoop dat er toch een artistiek directeur in het directieteam zal komen. Dat staat een horizontale werking helemaal niet in de weg. Integendeel, dat garandeert het artistieke, wat toch de kern is van het museum, tot op het hoogste niveau. Ik dank u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Meyrem Almaci aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de sprekers tijdens nieuwsuitzendingen – 762 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Karin Brouwers

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Minister Dalle, u was samen met mij op de studiedag '20 jaar tv-nieuws in Vlaanderen' van 8 december. Dat was eigenlijk een heel interessante dag want de periode die in dat onderzoek wordt overstrekt, is echt wel lang. Het betreft twee decennia. Het onderzoek dat werd gedaan is ook redelijk uniek. In de ons omringende landen, zeker in Nederland, kijkt men naar dit soort analyses, omdat ze echt een meerwaarde hebben. Een aantal zaken die daaruit kwamen waren de moeite van het debat waard. Dat debat is voor een stuk ter plekke gevoerd, maar een aantal zaken wil ik in de commissie toch eventjes onder de aandacht brengen.

Het gaat eerst en vooral over de spreektijd. In tijden waarin we willen streven naar een goede afspiegeling van de samenleving in onze media, merken we dat de spreektijd van vrouwen bij het VRT-journaal op 37 procent ligt, en bij VTM op 35 procent. Als je dan gaat kijken naar de, min of meer, fifty-fiftyverdeling in onze samenleving, wordt dat niet helemaal weerspiegeld, of alleszins onvoldoende in de nieuwsinformatie die ons wordt aangereikt.

Als je dan gaat kijken naar spreektijd van personen met kleur, dan zie je dat die op 7 procent strandt bij VRT en op 5 procent bij VTM, terwijl een kwart van de bevolking bestaat uit personen met een heel diverse herkomst. Ongeveer 4 op de 10 personen hebben roots in één van de 27 lidstaten van de Europese Unie, 6 op de 10 erbuiten. Maar allebei de groepen zijn zwaar ondervertegenwoordigd bij nieuwsuitzendingen, zo blijkt.

En dan, het meest opvallend en toch wel heel confronterend: personen met een beperking zijn al helemaal onzichtbaar, nog geen procent van de spreektijd. Zij vertegenwoordigen een groep tussen 16 en 24 procent Vlamingen, zo blijkt uit bevolkingsenquêtes.

En opnieuw is er de vaststelling dat de stem van het middenveld in het algemeen daalt. Zij zijn evenwel belangrijke woordvoerders voor specifieke groepen burgers.

De top van de sprekers van deze twee decennia blijken allemaal mannen te zijn. Op 19 jaar tijd heeft de samenstelling van onze maatschappij niet stilgestaan. Dat zien we de jongste jaren tot in de hoogste politieke regionen, tot en met een kernkabinet met vrouwen. Maar topsprekers zijn tot nu toe nog altijd mannen bij die twee zenders die gevolgd werden. Het onderzoek beperkt zich tot die twee zenders.

Eigenlijk wilde ik gewoon weten wat uw globale reactie is op die resultaten, voornamelijk vanuit beleidsoogpunt. We hebben samen een stuk aan het debat kunnen deelnemen en al een eerste reflectie kunnen geven. Maar de vraag is: gezien die cijfers en gezien de spontane beleidsmatige aandacht de voorbije jaren voor die vertegenwoordiging, vindt u dat er bijgestuurd moet worden of, bij wijze van spreken, hier of daar aan een knop gedraaid om verdere verbetering mogelijk te maken? Voor welke groepen? Op welke manier?

De verkiezingen staan voor de deur. Verwacht u daar al een duidelijk signaal en correctie en zult u dit verder laten monitoren door de onderzoekers zelf?

Nieuwsitems gemaakt door vrouwelijke journalisten hebben 5 procent meer kans om vrouwen in beeld te brengen. Of je het nu wilt of niet, onbewust is daar dus toch een effect op wie er gevraagd of gevonden wordt. Het kan dat vrouwen rapper 'ja' zeggen tegen andere vrouwen. Hoe zit het met de verhouding op de nieuwsredactie van VRT?

Wij financieren als belastingbetaler allemaal mee aan VRT. Zitten er extra maatregelen in de pipeline na kennisname van de resultaten van dit onderzoek? Dank u wel.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Sta me toe om jullie eerst en vooral een mooi en gezond 2024 te wensen. Ik wens jullie een gezond en succesvol jaar. Het jaar wordt voor ons allen een uitdaging, maar we zullen de komende maanden hard blijven werken, ook rond Jeugd en Media. Ik kijk uit naar de vragen en discussies die we in deze commissie zullen voeren.

Collega Almaci, uw vraag over representativiteit van sprekers tijdens nieuwsuitzendingen, ligt me zeer na aan het hart. Ik vind representativiteit in de media in het algemeen en op het scherm zeer belangrijk. Het gaat dan over gender, verhouding man en vrouw, personen met een beperking en migratieachtergrond. Op al die vlakken moeten televisieschermen, zeker die van de publieke omroep, representatief zijn voor heel Vlaanderen, uiteraard inclusief Brussel.

Ik wil daar één – en de enige nuancering – bij aanbrengen, namelijk wat Tim Pauwels op de studiedag heeft gezegd. In een nieuwsuitzending is het in de eerste plaats de taak van journalisten en de hoofd- en eindredactie om datgene wat nieuwswaardig is, te brengen. Als er in de samenleving bepaalde zaken zijn scheefgegroeid of niet volledig juist zijn, dan moet het nieuws dat niet corrigeren. Stel je voor dat een bepaalde sector heel mannelijk is samengesteld, dan kun je dat door het nieuws niet volledig corrigeren. Je kunt wel bij de personen die je in beeld brengt, aandacht schenken aan het zoveel mogelijk bewerkstelligen van de gelijke representatie. Maar de taak van het nieuws is in eerste instantie het brengen van nieuws.

Dit gezegd zijnde, moet men ook op nieuwsredacties aandacht hebben voor de evenwichtige samenstelling van de bevolking. Op dat vlak betreur ik de cijfers die het onderzoek aan de orde brengt en die aangeven dat er op het vlak van representatie nog veel stappen gezet moeten worden. Anderzijds zijn er ook een aantal positieve tendensen. Het klopt dat de dominantie van mannelijke actoren in het nieuws groot is en blijft, maar er is wel wat veranderd op dit vlak. Het aandeel vrouwen die aan het woord komen op VRT, steeg volgens de cijfers van het Elektronisch Nieuwsarchief (ENA) van 21 procent naar 37 procent op twintig jaar tijd. Bij VTM gaat het om een stijging van 23 procent naar 35 procent. Er is nog lang geen evenwicht, maar er is wel een positieve trend.

Kwantiteit is echter maar één aspect. Daarnaast is ook de kwaliteit van de representatie belangrijk en vooral daar zijn nog grote inspanningen nodig. Een diversiteit aan stemmen moet vaker in beeld komen in de rol als expert of de zogenaamde eliterol, zoals benoemd door de onderzoekers, eerder dan in de rol van burger.

In de Beheersovereenkomst 2021-2025 met VRT werd bepaald dat VRT heel ambitieuze doelstellingen heeft, zowel op het vlak van beeldvorming op het scherm als op het vlak van het personeelsbestand van VRT. KPI 10 (key performance indicator) zegt: "De VRT streeft naar diversiteit in beeldvorming in het gehele intern en extern geproduceerde videoaanbod, uitgezonderd programma-aankoop." Uiteraard is bij dat laatste diversiteit ook een aandachtspunt.

Als het gaat over geslacht, is het doel een evolutie van 40 procent naar 48 procent vrouwen in 2025, voor afkomst een evolutie van 7,5 procent personen met buitenlandse herkomst naar 9,5 procent in 2025 en voor handicap is er voor de eerste keer ook een kwantitatieve doelstelling opgenomen, namelijk een evolutie van 1,5 procent naar 2 procent in 2025. Dit zijn streefcijfers die VRT ter harte neemt en die door de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) worden gecontroleerd en jaarlijks hier in deze commissie worden gerapporteerd in het kader van het jaarverslag.

Ik ben persoonlijk geen voorstander van harde quota in de mediasector. Het is belangrijk om sterk te sensibiliseren en aan te moedigen zodat er een bereidheid, gedragenheid en reflex komt bij de bedrijven en redacties zelf. We voorzien daarvoor vanuit de overheid in richtlijnen en tools die dit ondersteunen.

Denk bijvoorbeeld aan de Expertendatabank. Die databank wil werk maken van diverse beeldvorming, zodat meer vrouwen, mensen met een migratieachtergrond of mensen met een beperking aan bod komen. VRT en andere mediaspelers of journalisten maken actief gebruik van deze tool. De Expertendatabank biedt zelf ook mediatraining en -tips aan voor de experts en brengt hen dichterbij de media door het organiseren van workshops met onder andere redacties rond bepaalde actuele thema's. Het is van belang om deze overheidsinitiatieven blijvend te ondersteunen en uit te dragen naar de mediasector.

Voor wat betreft de monitoring vertrouw ik op de Monitor Diversiteit van VRT, de rapporten van de VRM en de werking van het Elektronisch Nieuwsarchief, waaruit deze cijfers afkomstig zijn.

Ook de diverse samenstelling van het personeelsbestand is opgenomen als streefdoel in de beheersovereenkomst van de VRT, in het kader van KPI 11. Momenteel wordt gestreefd naar minstens 40 procent vrouwen voor het gehele personeelsbestand, een genderevenwicht voor het hoger kader in 2025, minstens 7 procent voor personen met buitenlandse herkomst in 2025 en minstens 2 procent voor personen met een handicap. Volgens het laatste jaarverslag was eind 2022 41,9 procent van de personeelsleden een vrouw. Het aandeel vrouwen in het hoger kader bedroeg eind 2022 45,2 procent. Daar zijn we er dus nog niet helemaal.

Wat de extra maatregelen betreft, werkt VRT reeds sterk aan inclusieve beeldvorming door een doorgedreven beleid bij de merken, projecten en acties bij alle redacties, en ondersteuning in verband met diversiteit voor iedereen die content maakt voor VRT. Voorbeelden daarvan zijn het Charter Diversiteit, de expertenlijst die beschikbaar is voor de nieuwsredacties en andere redacties, deelname aan het '50:50 The Equality Project' van de BBC dat gendergelijkheid stimuleert en dergelijke meer.

De openbare omroep vertrouwt erop dat dit beleid naar de toekomst toe zal leiden tot meer diversiteit op het scherm. Ik dring er ook bij hen – en trouwens ook bij de commerciële spelers – op aan om dat effectief ook voort te zetten.

Tot slot, collega's, nog een laatste bedenking, ik heb dat ook gezegd op de jubileumeditie van het Elektronisch Nieuwsarchief. Meten is weten, het is zeer goed dat de Universiteit Antwerpen en het Elektronisch Nieuwsarchief dit soort zaken bijhouden. U weet dat zij dat ook doen op het vlak van onpartijdigheid, op het vlak van zogenaamde neutraliteit.

Het was niet u, collega Almaci, maar wel uw voorganger, collega Meulemans, samen met collega Segers, die toen ik aankwam als minister van Media hebben gezegd: "Minister, u zult aan politieke beïnvloeding doen bij VRT, u zult VRT muilkorven, u gaat vanuit de Vlaamse overheid de neutraliteit van VRT controleren, dat is een regelrechte schande. Dit trekt op niks." Ik heb onmiddellijk gezegd dat dat niet klopt. Dit is een manier om eigenlijk redacties en hoofdredacties de mogelijkheid te geven om hun actie beter te kaderen, om dat beter te monitoren, om dat beter op te volgen. Dat is, denk ik, op die studiedag ook gebleken. Niet alleen op het vlak van diversiteit, maar ook op het vlak van pluralisme, politiek pluralisme, wordt er gemonitord – niet door de Vlaamse Regering, niet door de Vlaamse minister van Media, niet door het Vlaams Parlement, maar wel door het ENA samen met de Universiteit Antwerpen. Op mijn suggestie is dat op die manier gebeurd, via de Vlaamse Regulator voor de Media, die daar ook toe gewapend is, die daar ook toe uitgerust is. Ik ben dus ook wel tevreden dat na vier jaar mediabeleid ook duidelijk is dat die beslissing vanuit de Vlaamse Regering en vanuit mijn mediabeleid eigenlijk een goede beslissing was, de juiste weg was, en allesbehalve een manier was om VRT in een politiek kader te steken.

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Het gebeurt zelden dat ik een antwoord krijg op vragen die ik niet heb gesteld, dus dank u voor de laatste ... (*Lacht*)

Het is boeiend om te weten wat er zich voor mijn komst heeft afgespeeld. Maar natuurlijk, eerst en vooral sluit ik mij aan bij uw woorden van appreciatie voor het onderzoek dat gebeurd is door het Elektronisch Nieuwsarchief en de Universiteit Antwerpen. Meten is weten, ik ben het daar helemaal mee eens als voormalig onderzoeker. En harde cijfers geven soms ook gewoon een harde realiteit weer. We zien wel doorheen de tijd dat de spreektijd van vrouwen is geëvolueerd, maar we zijn er duidelijk nog niet. En dan wordt er vaak een onderscheid gemaakt tussen vrouwen als getuigen of als elitebronnen, zoals dat dan gemeenzaam wordt genoemd – de experts en cetera. En dan zie je dat je stilaan wel moet vaststellen dat voor een aantal doelgroepen het laaghangend fruit – of de snelle methodes, die sneller resultaat opleveren – wel op is en dat je nu aan de moeilijkere komt. Die vaststelling bijvoorbeeld dat vrouwelijke journalisten toch 5 procent meer vrouwen bereiken. Dat toont aan dat er toch nog een aantal reflexen zijn. Dat is ook gewoon het perspectief dat je hebt uit ervaring, of niet hebt natuurlijk, vanwege het feit dat mensen nu allemaal verschillend zijn en een bepaalde insteek hebben. Hoe je dat zichtbaar maakt en er iets aan kunt doen, zonder dat dat culpabiliserend moet zijn, maar dat wel het perspectief van een hele nieuwsredactie zodanig wordt verbreed – en dus dat de teams ook zodanig worden samengesteld. En dat die diversiteit ook in de hoge kaders zit en dus ook die perspectieven in die hoge kaders worden ingebracht. Want u hebt daarnet gezegd dat bij de hoge kaders van VRT en dat is ongetwijfeld ... VRT monitoren we nu natuurlijk, omdat het onze openbare zender is, maar dat is ongetwijfeld bij de andere zenders hetzelfde. Bij die hoge kaders zijn we er – net zoals in de politiek – nog niet wat betreft vertegenwoordiging, op zijn minst van gender. Als

je dan weet dat het perspectief – dat zie je ook bij beursgenoteerde bedrijven – verbreedt naarmate er meer diversiteit is in de directieteams et cetera, dan is dit wel belangrijk om in het achterhoofd te blijven houden, om daar toch in die kaders de tand echt bij te steken.

Opnieuw, ik ben het met u eens: dat gaat ook bijna niet, om harde quota op te leggen. Voor gender zou je dat 'à la limite' nog kunnen doen, maar voor personen van kleur, personen met een handicap et cetera wordt dat heel moeilijk. Maar je weet wel wat de verhouding in de bevolking is, dus je weet wel wat nastrevenswaardig is. Je zou wel kunnen verplichten om een soort frontrunner-model te doen. Met andere woorden, wat we zien bij andere openbare zenders dat zijn vruchten afwerpt, dat dat ook wordt toegepast. En dat dat inderdaad mee gemonitord wordt, omdat ik wel vaststel – en dat was ook op de dag zelf – dat we nu echt aan een veel kwalitatiever debat komen, omdat de belangrijkste eenvoudige beslissingen en maatregelen al genomen zijn.

Ik zou toch wel aan u willen vragen, als bijkomende vraag: wat het hardste cijfer was, waren die van mensen met een beperking. Een tweede vaststelling is het aandeel van personen van kleur, dat dat toch ook nog altijd wel een serieus issue is. Wat betreft personen met een beperking, denk ik dat het echt een wake-upcall is dat zij – naast onderwerp van onderzoek en van nieuws en van programma's et cetera – toch ook wel mee maker moeten worden en mee een stem moeten worden. Kunt u daarrond een indicatie geven, rond een plan van aanpak, of kunt u daar toch iets dieper op ingaan? En twee, rond die twintig, daar hebt u eigenlijk weinig gezegd. Op die twintig jaar tijd waren de topsprekers allemaal mannen. U hebt aangegeven dat het de laatste jaren nu wel verandert, er is echt een verandering bezig, maar gaat er met het verkiezingsjaar in het vooruitzicht – en het ging hier voornamelijk over politici – een bijsturing gebeuren of niet? Is er daar een reflectie over gekomen of niet? Het onderzoek is natuurlijk redelijk vers en de verkiezingen zijn redelijk dicht. Het laatste wat ik wil doen, dat wil ik heel duidelijk maken, is hier een of andere ingreep doen, want daar ben ik het eens met het pleidooi dat u daarnet hield, dat het echt niet de bedoeling is om nu instructies te gaan geven. Maar als je de afgelopen twintig jaar bekijkt, en het afgelopen jaar is natuurlijk dan korte termijn: voor de komende jaren denk ik dat er toch wel een reflectie moet gebeuren. Gaan we over tien jaar in datzelfde lijstje zitten of niet? Hoe gaan we daar iets aan doen? Ik hoop dat dat helder is. Dank u wel.

Karin Brouwers (cd&v): Ik herinner mij van een werkbezoek bij VRT dat de journalisten die mensen zoeken om uitleg te geven over een nieuwsfeit vaak en zelfs meer dan de helft van de keren vrouwen opbellen, maar heel vaak een neen krijgen omdat het uur hun niet uitkomt of omdat die vrouwen denken dat ze dat niet kunnen. Er bestaat zeker nog een drempel. Dat geldt niet voor alle vrouwen. Ik denk dat dat bijvoorbeeld voor u zeker niet geldt. Er is bij heel wat vrouwen toch een drempel om zomaar een interview te geven, laat staan live op televisie of voor de radio.

U verwees naar de expertendatabank. Ik dacht dat men daar op heeft ingezet, om de vrouwelijke experten een soort van mediatraining te geven. Wordt dat nog voortgezet? Wordt dat nog ruimer gedaan? Een mediatraining kost toch veel geld? Als je dat zelf wilt doen ... Kunnen we vrouwen daar niet op de een of andere manier bij helpen? Maar dat is niet direct iets binnen uw bevoegdheid. Doet VRT daar nog iets aan?

Dan was er nog een vraag die ik zeker ging stellen. We hebben hier al een paar keer een discussie gehad en vragen over een schermgezicht met een beperking op VRT. Dat ging er komen. Ik dacht dat dat al rond deze tijd vorig jaar voorzien was. Maar dat is niet gebeurd. Men heeft daar een heel vage uitleg rond

gegeven. Ik denk niet dat er ondertussen een bekend schermgezicht met een zichtbare beperking is bijgekomen. Of het zou mij niet opgevallen zijn. Wordt daar nog verder rond gewerkt op VRT?

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Ik heb ook het rapport van de heer Van Aelst doorgenomen. Een pertinente conclusie die hij, waarschijnlijk geheel toevallig, heeft vergeten te vermelden, is de totale discrepantie tussen de regeringspartijen en de oppositie. Dat is een frappante vaststelling, die trouwens ook op die studiedag te berde is gebracht. Het is al vaak gezegd dat er meer aandacht is voor de uitvoerende macht dan voor de oppositie. Daar valt iets voor te zeggen, maar zelfs Peter Van Aelst en Stefaan Walgrave zeggen in hun rapport dat de discrepantie wel iets te gortig aan het worden is. *(Opmerkingen)*

Hij heeft het woord 'gortig' niet gebruikt, maar hij heeft wel gezegd dat de discrepantie te groot is. Er is toch zoiets als een redactionele autonomie. Daar moet niet in worden opgetreden. Maar het zou wel opportuun zijn om daar een minimale vork te hanteren, waarbij uitvoerende macht en oppositie op een redelijke manier allebei aan bod komen. Dat lijkt mij in een democratie geen overbodige luxe.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega Almaci, ik ben het, zoals gezegd, met u eens dat er op een aantal punten nog belangrijke stappen te zetten zijn, zeker op het vlak van beperking en migratieachtergrond. Ik weet dat men daar bij de diverse omroepen veel aandacht aan besteedt. Dat is zeker bij VRT het geval omdat het daar in de beheersovereenkomst staat, maar ook vanuit een intrinsiek engagement. Als het gaat over nieuws zijn er bij de algemene hoofdredactie daar al drie hoofdredactrices aanwezig. Op dat niveau zit dat zeer goed.

Dat er ook op het vlak van de topsprekers nog een lange weg is te gaan wat betreft gendergelijkheid, daar volg ik u zeker in. Het is wel belangrijk om te benadrukken dat VRT of VTM of een andere zender dat niet alleen kan. Ze doen inspanningen rond dit thema, maar ze geven uiteindelijk nog altijd weer wat de realiteit is in de samenleving. Als er vandaag meer mannelijke zogenaamde topsprekers zijn dan vrouwen, dan komt dat ook doordat dat in de samenleving jammer genoeg nog het geval is. Je merkt inderdaad dat er bij mannen en vrouwen soms een andere perceptie is van wat ze goed kunnen. Ik zal geen veralgemeningen doen want dat is sowieso misplaatst, maar vrouwen hebben soms nog de neiging om het eigen kunnen te onderschatten, daar waar dat bij mannen regelmatig het tegenovergestelde is. Dat merk je niet alleen in de functies die ze denken te kunnen aannemen, maar ook in de manier waarop ze kijken naar hun eigen mogelijkheid om vlot te zijn in de media.

Misschien moet er bij vrouwen iets meer een zogenaamde Pippi Langkousmentaliteit zijn, namelijk 'ik heb het nog nooit gedaan, dus ik zal het wel kunnen'. Mannen hebben heel vaak de neiging om dat te denken, soms ten onrechte. Vrouwen hebben iets minder vaak die neiging. Misschien is dat ook iets waarop we moeten werken.

We moeten daaromtrent inderdaad ondersteunen. Collega Brouwers, het is inderdaad belangrijk om te voorzien in mogelijkheden om u daarin te bekwamen: mediatraining, ondersteuning allerhande. Niet iedereen die op het scherm komt, heeft mediatraining nodig. We hebben ook wat authenticiteit nodig en niet alleen doordachte, mediagetrainde mensen. Maar daar wordt, via de expertendatabank, ook effectief aan gewerkt. Er gebeuren extra zaken rond. Ik geloof dat collega Rutten ook bezig is om daar aandacht aan te besteden.

Wat betreft de intentie om verschillende schermgezichten te hebben, is er 'Niks te zien' met Karl Meesters, die een visuele beperking heeft. Hij is inderdaad een schermgezicht dat aan bod komt. Dat is wel een stap vooruit, maar het mag zeker nog meer zijn.

Misschien is er nog een element over de aanwezigheid van mannen en vrouwen en diversiteit op het scherm. Wat je ook vaak ziet is dat mensen die op het scherm komen het slachtoffer zijn van enorm veel online bagger en haatspraak. En je merkt ook – dat is wetenschappelijk onderbouwd – dat vrouwen daar meer slachtoffer van zijn dan mannen en dat, a fortiori, vrouwen met een migratieachtergrond daar nog meer slachtoffer van zijn. Echt aanmoedigend om op het scherm te komen is dat niet. Ik begrijp dus ook dat heel wat vrouwen, en zeker vrouwen met een migratieachtergrond, twee keer nadenken vooraleer ze op het scherm willen komen. Ik betreur dat. Het is natuurlijk aan diegenen die dat soort haatspraak en baggerberichten posten op sociale media, om daar asap mee op te houden. Dat zou ook kunnen helpen.

Tot slot, collega Slootmans, een heel ander thema. Dat is namelijk de aanwezigheid van meerderheid en oppositie op het scherm. Ook daar gaat het natuurlijk over de vraag wat nieuwswaardig is. De vraag of oppositie meer of minder aan bod komt, heeft natuurlijk te maken met het nieuws dat gemaakt wordt. De onderzoekers erkennen dat het in alle landen van Europa het geval is dat de partijen uit de meerderheid tijdens de legislatuur meer aan bod komen, eenvoudigweg omdat leden van de executieve, van de regering, de taak hebben om beslissingen te nemen en op die manier ook nieuws maken. Dat daar een oververtegenwoordiging is ten aanzien van verkiezingsresultaten, is eigenlijk de logica zelve. U zult het ook gehoord hebben, dat dat in de kiescampagne dan wordt bijgestuurd en dat de oppositie dan meer aan bod komt. Dus ik vermoed dat dat voor uw partij misschien ook wel een vooruitgang kan zijn. In elk geval is in het onderzoek van het ENA duidelijk geworden dat dit met politieke vooringenomenheid niets te maken heeft, maar dat het zowel bij VRT als bij VTM vrij gelijklopend is en dat het, op het vlak van pluraliteit en diversiteit aan meningen en ook politiek pluralisme en zogenaamde neutraliteit, zowel bij de publieke omroep als bij VTM vrij goed zit.

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Dank u wel. Ik zou de lijst nog eens moeten nemen van wie die koppen nu weer allemaal waren, om te zien of de heer De Winter er wel of niet tussen zit. In ieder geval, ik zit er niet tussen. Wat de laatste opmerking van de heer Slootmans betreft: de insteek van mijn vraag was niet de politieke partijen, maar ging over de vertegenwoordiging van groepen in de samenleving. Dat is misschien een verduidelijking.

De vaststelling is wel dat bij de koppen de grote meerderheid – dat is misschien wel een link – mannelijke politici waren. De voornaamste vaststelling is daar: opnieuw mannen. Dat hangt natuurlijk samen met het feit dat het voor vrouwelijke premiers, vrouwelijke minister-presidenten, vrouwelijke ministers in het kernkabinet in de voorbije jaren wachten was tot de federale regering voor een genderevenwicht was. Ik heb zelf mijn best gedaan met een vicepremier die vrouw is, Petra De Sutter. In die zin is het ook aan de politieke partijen zelf om voor voldoende diversiteit te zorgen bij hun woordvoerders. Ik heb dat in ieder geval ter harte genomen.

Ten gronde dan, het vorige was eigenlijk een repliek op waarom ik die vraag niet heb gesteld. Omdat het niet de insteek was van deze vraag. De insteek van deze vraag was vanuit de bevolking, niet vanuit politieke partijen. Maar het is een relevant debat en ENA heeft daar absoluut ook op geantwoord dat, gezien de beleidsverantwoordelijkheid, daar ook een gevolg aan is. Dat is die scheefftrek-

king, zoals u ze benoemt, mijnheer Sloomans, waar wij ook niet de grootste aanwezigen zijn.

Maar ten gronde, en dan ga ik afsluiten: je merkt dat meer vrouwen in het kader, meer vrouwelijke journalisten, meer vrouwen aantrekt. Dat is duidelijk. Dat zij er toch in slagen om een aantal drempels weg te werken, weten we. Maar we weten ook dat het nu trager gaat dan de initiële inhaaloperatie, en dat het een hele inspanning is om dat perspectief overal binnen te brengen. Dat is de inspanning die we moeten leveren, en waarvoor we allemaal aandachtig moeten zijn. Dat geldt zeker voor mensen met een handicap en voor mensen met een diverse achtergrond.

Maar terwijl we aan dat kader werken – en daar wil ik op terugkomen, want u hebt iets super relevant gezegd – stellen we wel vast dat haatspraak in de nasleep van media-aanwezigheid, heel zwaar weegt. Zelfs een weervrouw, die er nog maar net is, moest onlangs haar kwaadheid en haar frustratie uiten over body-shaming. Dat is de moeilijke context waarin wij kruipenderwijs aan een kader werken om nog die laatste inhaalbeweging te doen. Als ondertussen mensen met bepaalde profielen, of dat nu een handicap is of een migratieachtergrond of een genderidentiteit, zeggen 'één keer, maar nooit meer', dan zitten we wel in een moeilijke context. Mijn vraag is ook een beetje om de aandacht daarop te trekken.

Die procenten naar boven krijgen is een werk van lange adem, maar ze naar beneden krijgen kan snel gaan. Dat is toch wel een aandachtspunt waarvan ik hoop dat u en de volgende minister, er de nodige aandacht zullen voor hebben, en zullen blijven werken aan de streefcijfers en aan actie. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Meyrem Almaci aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de ontwikkeling van een Vlaams GPT-taalmodel – 773 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Karin Brouwers

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): In Nederland start men met de ontwikkeling van een eigen open taalmodel, GPT-NL. De ontwikkeling is in handen van drie non-profitorganisaties. Het Nederlandse ministerie van Economische Zaken maakte hiervoor 13,5 miljoen euro vrij.

GPT-NL wordt een open en toegankelijk model. De werking van de software en de AI-werking kunnen worden ingekeken. Partners die met data en kennis willen bijdragen, zijn welkom. Het is een zeer laagdrempelig gegeven, met de bedoeling om tot veel transparantie en veel samenwerkingen te komen in de toekomst en om ze in te zetten binnen academische instellingen, alsook bij onderzoekers en overheden. De werking zal gebeuren in twee fases.

De bedoeling is om de digitale soevereiniteit verder te ontwikkelen, te versterken en te bestendigen, met respect voor Europese waarden, richtlijnen en eigenschap van data.

Ik vind dat een heel interessant initiatief. Ik zou graag uw reflectie daarop horen. Wat vindt u van het initiatief? Zou het een meerwaarde kunnen zijn om iets gelijkaardigs te doen voor Vlaanderen? Waarom wel of waarom niet?

Aangezien we dezelfde taal spreken, zou een samenwerking eventueel een opportuniteit zijn? Zo nee, welke stappen zult u ondernemen? Want onze taal heeft

toch wel wat sappige eigenaardigheden en het taalgebruik zou wel eens zo erg kunnen zijn als dat van de gps in het Nederlands, dat je denkt dat je tot een ander land behoort. Misschien is dit het moment om in te stappen of om er zelf een te ontwikkelen. Ik hoor graag uw visie.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Het feit dat het een open en toegankelijk GPT-model is voor de Nederlandse taal, kan ik alleen maar toejuichen. Naast de grote internationale taalmodellen van onder andere OpenAI, Google en Meta, is het zeker zinvol dat er ook een alternatief is van meer lokale taalmodellen. Het Franse Mistral AI is ook een mooi voorbeeld van een Europees opensourcetaal-model.

Artificiële intelligentie valt onder de mediabevoegdheid in de mate dat ze betrekking heeft op audiovisuele of auditieve mediadiensten. Voor de ontwikkeling en financiering van een eventueel Vlaams GPT-taalmodel is dat niet het geval. Mijn departement heeft daarover wel contact gehad met het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI). Het is hun verantwoordelijkheid om daar al of niet initiatieven rond te ontwikkelen.

Er is veel expertise in Vlaanderen over de zogenaamde Natural Language Processing (NLP). Het meest concrete voorbeeld daarvan is te vinden in het Vlaams AI-Onderzoeksprogramma dat onderdeel uitmaakt van het Vlaams Beleidsplan AI, waarin human-like AI een geïdentificeerde onderzoeksuitdaging is.

Vanuit het departement EWI hebben we de mogelijkheid onderzocht om vanuit Vlaanderen in een European Digital Infrastructure Consortium (EDIC) rond de European Language Data Space te stappen. Er is ingeschat dat dit nog iets te vroeg is omdat de activiteiten van het EDIC en de plichten van de deelnemende overheden nog te onduidelijk zijn. Op Europees niveau is het althans dit vehikel dat GPT-achtige activiteiten zal gaan ontwikkelen, met respect voor alle officiële talen van de EU.

De piste van een gelijkaardig Vlaams initiatief kan zeker worden onderzocht. Het initiatief daarvoor is aan mijn collega, minister Brouns, die bevoegd is voor de economie en de innovatie. Mochten er op zijn initiatief stappen worden ondernomen vanuit EWI of vanuit het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO), want dat zijn binnen de Vlaamse overheid de entiteiten die daarmee bezig zijn, volg ik dat graag mee op vanuit het mediabeleid. Ik zie mogelijke aanknopingspunten met onder andere media-innovatie, journalistiek en mediawijdsheid.

Tot slot kom ik bij uw laatste vraag, over samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen. U weet dat dat een van mijn beleidsprioriteiten is. Ik ben altijd een voorstander om mogelijke samenwerkingen tussen Vlaanderen en Nederland te exploreren. Onze gemeenschappelijke taal is inderdaad een grote verbindende factor, en dat reflecteert zich ook in mijn mediabeleid.

Het departement EWI geeft aan dat op 4 november 2020 een gezamenlijke Vlaams-Nederlandse ministerverklaring werd ondertekend waarin NLP als mogelijkheid werd geïdentificeerd om samen te werken. Ik ben ingelicht dat er ook verkennende gesprekken hebben plaatsgevonden met medewerkers van de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland in Brussel om een soort van 'flagship'-project op te zetten door Nederland en Vlaanderen op het vlak van AI. Maar voor nadere informatie daarover denk ik dat u het best ook peilt bij de collega-ministers bevoegd voor Digitaal Vlaanderen of voor de economie en de innovatie.

Voor de volledigheid wil ik nog meegeven dat ChatGPT ook in het Nederlands kan worden gebruikt, maar met een beperkte bibliotheek. U weet dat wellicht ook. Het model van Nederland zoals het nu wordt ontwikkeld, zou ook betere bronnen

in het Nederlands moeten geven en ook betere antwoorden, al vind ik persoonlijk dat het vandaag al relatief goed werkt in het Nederlands. Ik spreek dan uit ervaring.

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Dank u, minister, voor de antwoorden. Ik zal zeker collega Brouns porren en ik hoop dat u tegen dan minister Brouns zelf al hebt gepord, zodanig dat hij dat volmondig omarmt. Het zou jammer zijn mocht er, naast het prominente model, vanuit de privésector een Nederlands model ontwikkeld worden zonder dat wij eigenlijk mee zijn. Het is nu dat het gebeurt. We moeten de opportuniteit vastgrijpen op een goede manier, al dan niet via een samenwerking. Ik denk dat het momentum er is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Klaas Sloomans aan Gwendolyn Rutten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, en aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over het gebruik van deepfakevideo's voor politieke campagnes – 766 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Dalle.

De heer Sloomans heeft het woord.

Klaas Sloomans (Vlaams Belang): Ik begrijp dat u zich al mentaal aan het voorbereiden bent op de vraag. Nu, het is niet omdat u een christendemocraat en cd&v'er bent dat ik deze vraag hier stel. Dat is helemaal toevallig.

We weten allemaal waarover het gaat. Halverwege december, of rond sinterklaas, lanceerde cd&v een campagne met onze overleden oud-premier Jean-Luc Dehaene, waarbij die eigenlijk oproept om voor zijn partij te stemmen, en waarin een overleden figuur dus eigenlijk wordt geëxploiteerd om stemmen te vergaren.

Ik moet oprecht zeggen – dat is mijn mening – dat ik daar een vorm van plaatsvervangende schaamte bij voelde, om het woord 'cringe' niet te gebruiken. Maar als ik de commentatoren, de journalisten en de politicologen lees, was ik daar absoluut niet alleen in.

Maar bon, het is niet aan mij om aan te geven waar het moreel kompas van politieke partijen moet liggen. Ik ben op dat vlak veel liberaler dan u zou vermoeden, maar er zijn mijns inziens toch een aantal ethische bodemgrenzen waaraan we zouden moeten voldoen, zeker als politici.

Er is het spreekwoord: 'over de doden niets dan goeds'. We mogen toch niet in een situatie verzeild geraken waarbij het spreekwoord eigenlijk wordt: 'de doden zeggen niets dan goeds over ons'? Dat vind ik een griezelige gedachte in het kader van de toepassing van artificiële intelligentie (AI) in het kader van politieke campagnes.

Ik hoed me ervoor – en ik pleit daar ook niet voor – om zoiets in wetten en verboden te gieten. We gaan straks de Digital Services Act (DSA) bespreken. Ik denk dat we ons als overheid daar zeer ver van af moeten houden.

Anderzijds is het natuurlijk wel ironisch – bijna cynisch – dat de minister van Media middelen vrijmaakt voor de bestrijding van die deepfakevideo's – en daar

dus middelen aan spendeert: 3 miljoen euro – maar dat zijn partij er wel in slaagt om die deepfakes te realiseren, eigenlijk ook met overheidsgeld. Dat is toch een bijzonder grote contradictie.

Dat zeg ik trouwens niet alleen. Dat zegt iemand als Carl Devos, die het catalogiseert als een triest dieptepunt en totaal respectloos. Ongeacht het gegeven dat er toestemming is gegeven door de familie, heeft de heer Dehaene zich daar tot nader order niet over kunnen uitspreken.

Ik vind dat het in het kader van de commissie Media een beetje wereldvreemd zou zijn, mochten we dat niet behandelen of bespreken, omdat het natuurlijk pertinent aangeeft wat ons in de komende maanden en jaren tegemoetkomt.

Daarom heb ik dus de volgende vragen, minister.

Wat is uw visie in het kader van het gebruik van deepfakevideo's in politieke campagnes, en meer specifiek in het kader van het exploiteren van overledenen in deepfakes uit electoralisme? Hoe rijmt u het gebruik van deepfakes met budgettaire en beleidsmatige inspanningen die er zijn gebeurd in het kader van de strijd tegen desinformatie en tegen deepfakes, die hier trouwens in deze commissie al bijzonder vaak aan bod zijn gekomen?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega Sloomans, dank u voor de vraag. Het is natuurlijk zo dat artificiële intelligentie niet verboden is. Ook deepfakevideo's zijn niet verboden. Het is wel zo dat er een aantal zaken zijn die moeten worden nagekeken als je ze gebruikt.

Het eerste punt is natuurlijk de vraag of er toestemming is van de betrokkenen of de nabestaanden. Een tweede punt is de vraag of het duidelijk is dat het over deepfake gaat. Want voor de duidelijkheid, collega Sloomans: mijn strijd als minister van Media is een strijd tegen desinformatie. Dat is iets anders dan een strijd tegen deepfakevideo's. Deepfakevideo's op zich moeten niet worden bestreden. Het gaat natuurlijk wel over de manier waarop ze worden gebruikt. Als ik heb geïnvesteerd in een aantal projecten, dan gaat het over de strijd tegen desinformatie, niet over de strijd tegen deepfake. Uiteraard gaat het wel over de strijd tegen deepfake die leidt tot desinformatie.

Bij mijn weten is dat hier helemaal niet het geval. Voorafgaand aan de publicatie van de video werd de inhoud ervan afgestemd met de familie. Die heeft ook expliciet toestemming verleend. Bovendien is er altijd helder gecommuniceerd dat het hier over een AI-video gaat, waardoor er geen enkele ruimte is voor verwarring over de authenticiteit ervan. In het filmpje is er zelfs een disclaimer opgenomen dat het om AI gaat, waardoor wordt vermeden dat de beelden eventueel kunnen worden gebruikt of misbruikt bij verdere verspreiding, of dat de kijker de indruk zou kunnen hebben dat het gaat over echte beelden van de heer Dehaene.

Met opzet is ervoor gekozen om de deepfakevideo niet tot in de perfectie overeen te laten stemmen met de werkelijkheid, om het geheel bewust een kunstmatig karakter te geven. Op deze manier wordt nog eens extra benadrukt dat het om een niet-authentieke video gaat. Het risico op verwarring, op desinformatie, is met nul gelijkgesteld.

Met de projectoproep desinformatie investeerde ik inderdaad iets meer dan 3 miljoen euro in de strijd tegen desinformatie. Daarbij komt ook beeldmanipulatie aan bod, zoals deepfakes. We mogen echter de AI-technologie achter deepfakes niet gelijkstellen met desinformatie. Pas wanneer er sprake is van gemanipule-

leerde of foute informatie die gecreëerd en gedistribueerd wordt met het doel om bewust een persoon, groep, organisatie of land schade te berokkenen, wordt er gesproken van desinformatie. Dat is in casu manifest niet het geval.

AI heeft ook veel voordelen. De vorige vraag van collega Almaci ging trouwens over die opportuniteiten. We moeten die ook durven te benoemen en gebruiken. Je kunt AI niet meer wegtoveren, het komt erop aan om het goed te reguleren en er op een doordachte manier mee aan de slag te gaan.

De voorzitter: De heer Sloomans heeft het woord.

Klaas Sloomans (Vlaams Belang): Dank u, minister, ik begrijp dat u wat gewrongen zit met deze vraag. Iets in mij zegt dat u daar helemaal geen grote fan van bent, maar dat uw partij en uw obediëntie u dwingen om dit hier bijna als een paling in een emmer snot toch goed te praten. Maar ik zou u toch willen oproepen om een vorm van helikopterperspectief aan te nemen in het kader van wat komen gaat. Zeker in uw functie van mediaminister hebt u daar een belangrijke verantwoordelijkheid in.

Het debat over AI en deepfake zou ons in het kader van deze vraag zeker en vast te ver leiden. We zullen het er straks trouwens nog over hebben met de Digital Services Act. Maar zou er, los van wetgeving, niet aan kunnen worden gedacht om een soort van gentlemen's agreement tussen politieke partijen op te stellen, al dan niet geïnitieerd door u, minister, waarbij deepfakes van overledenen in het kader van politieke campagnes worden vermeden? Dat lijkt mij toch een ethische bodemgrens waarover overeenstemming zou moeten worden gevonden.

U zult waarschijnlijk zeggen dat dat een bijzonder naïef voorstel is. Ik ben in dat kader liever naïef dan cynisch. Ik verwijs daarbij naar de aanbevelingen die in de Senaat werden aangenomen, aanbevelingen in het kader van desinformatie en het bestrijden van deepfakes. Mevrouw Brouwers heeft er trouwens zeer actief aan meegewerkt. De negende aanbeveling stelt dat er dient te worden nagegaan in hoeverre de regeringen het promoten van ethische normen, in het bijzonder bij het gebruik van deepfakes, kunnen bevorderen, bij zowel politieke campagnes, overheidscampagnes als campagnes van het maatschappelijke middenveld. Men heeft het hier wel degelijk over het gebruik van deepfakes an sich in het kader van politieke campagnes.

Minister, u hebt zelf in uw antwoorden in commissievergaderingen al een aantal keren die aanbevelingen aangehaald, maar nu stel ik vast dat er wat dat betreft een selectieve vergeetachtigheid is. Ik roep op om daar enige consequentie aan den dag te leggen.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Feya Perdaens (N-VA): Ik ben zeker niet de persoon om te zeggen wat smaakvol is in campagnevideo's. Ik kijk nu al uit naar de campagne, om een nieuwe databank met compleet foute filmpjes te kunnen aanleggen. Er zijn er potverdikke veel. Daar heb je niet eens deepfake voor nodig, zo bewijst de geschiedenis.

Minister, iets helemaal anders is het feit dat u de combinatie hebt van de bevoegdheden Jeugd en Media. Deze verkiezingen zullen heel erg speciaal zijn voor heel wat jongeren. Bij de Europese verkiezingen mogen 16-jarigen voor het eerst gaan stemmen. Onze lokale verkiezingen zullen bij uitstek jongeren moeten motiveren om te gaan stemmen. Waarom moeten zij gaan stemmen? Over deepfake kun je discussiëren. Het is een snufje dat misschien een strategie was om jongeren net aan te trekken, maar het is heel belangrijk om, wanneer we jongeren informeren over wat politiek is en hoe we aan politiek doen, zo dicht

mogelijk bij de realiteit te staan. Wanneer u informatie gaat verschaffen over de verkiezingen, zal dat ook het geval zijn. Op welke manier gaat u erover waken dat u, wanneer we specifiek jongeren informeren over de verkiezingen en over hun kansen en mogelijkheden en rechten, zo dicht mogelijk bij de realiteit blijft? Zult u daar een kader voor opstellen?

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Ik voel mij een beetje aangesproken, dus ik ga toch ook iets zeggen. Toen ik voor het eerst die video zag, was mijn eerste gedachte dat daar discussie over zou ontstaan. Tegelijk hebben heel veel mensen die nog nooit van deepfake hadden gehoord, maar er het zonder te beseffen wel al hadden gezien, tenminste weet van het bestaan ervan. Ik vond het dus een kleine les in mediawijsheid. We mogen mensen niet overschatten, veel van hen weten niet dat zoiets kan en dat ze daar dagelijks mee worden geconfronteerd. Misschien gaan die mensen wel extra voorzichtig zijn als ze bepaalde beelden met rare boodschappen tegenkomen. Ikzelf heb dat op die manier bekeken, maar iedereen zal daarover wel zijn eigen mening hebben.

Jammer genoeg gebeurt er in de Senaat niet altijd heel veel met onze aanbevelingen. Senator Slootmans, u weet dat ook. Ik heb al opgemerkt dat wij daar heel hard werken aan bepaalde rapporten en dat de verschillende regeringen van het land daar niet altijd heel veel aandacht aan schenken. Hier stond in dat we daar als politieke partijen voorzichtig mee moeten zijn, of toch op zijn minst afspraken rond moeten maken, of – zoals bij deze video het geval was – aangeven dat het niet echt is. Het ergste is als je zulke video's ziet en er nergens vermeld staat dat het om een deepfake gaat. Dat soort regelgeving moet er misschien wel komen, als die al niet bestaat op een hoger Europees niveau, wat, denk ik, niet het geval is. Ik denk dat men daar nog mee bezig is.

Als we zo'n video zien, zouden we het wel moeten weten. Zodra een systeem bestaat, kun je natuurlijk niet verbieden dat iemand dat gebruikt. Technologie kan gebruikt worden, ook op een grappige manier. Ik denk dat het heel moeilijk is om een technologie die bestaat, te gaan verbieden. Wat we wel kunnen doen – maar dan moeten alle politieke partijen het eens zijn – is dat alle partijvoorzitters afspreken om dat niet te gebruiken, al denk ik dat dat heel moeilijk wordt met de verkiezingen die binnen enkele maanden plaatsvinden.

Ik heb niet echt een vraag, maar wou toch even mijn mening ventileren.

Meyrem Almaci (Groen): Mijn vuistregel is dat, zodra een beeld wordt gebruikt om bedrog en misbruik te plegen en het onderscheid tussen nep en echt niet duidelijk is, regulering nodig is. Je kunt zeggen dat iemand tot leven wekken een humoristische insteek is om een bepaalde boodschap te brengen, maar op dat moment zit je in de gevarenzone. Op het moment dat mensen door bekende Vlamingen worden opgeroepen om een gietijzeren pot van merk x of een beleggingsproduct van merk y te kopen, spreek je van misbruik. Het helder maken van de bedoeling of het kaderen van een filmpje is volgens mij een stukje mediawijsheid. Minister, met het oog op het debat zoals het nu wordt gevoerd in Europa, moet het regulerend kader heel sterk en helder zijn. Ik vermoed dat de grens daarbij misbruik is, maar ik vraag het toch. Minister, ik hoor graag uw visie daarop.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel, voorzitter. Om op het laatste te antwoorden: we hebben inderdaad nog maar vorige maand de AI Act op Europees niveau goedgekeurd. En daar staan ook regels in rond deepfake. Die bepalen dat per-

sonen ervan op de hoogte moeten zijn dat ze te maken hebben met deepfake. Dat was in dit concrete geval duidelijk in orde.

Ik ben het natuurlijk met u eens dat het bedrieglijk gebruik van AI om ervoor te zorgen dat mensen geloven dat het effectief de persoon in kwestie is, niet door de beugel kan. Als het bijvoorbeeld gaat over reclame, is dat al verboden onder nationale wetgeving, die correcte reclamecampagnes wil garanderen.

Wat de vraag naar politieke afspraken betreft: het is natuurlijk perfect mogelijk om dat toe te voegen aan de deontologische regels die politici en politieke partijen zouden leiden. Tegelijk, collega Slootmans, sta me toe om het wat ironisch te vinden dat precies uw fractie vraagt om meer deontologie rond een thema als deepfake, terwijl er binnen uw fractie, denk ik, veel grotere deontologische problemen naar voren komen.

Collega Perdaens, u hebt gelijk om te wijzen op het belang van goede en dus correcte informatie en geen fake informatie aan jongeren over de verkiezingscampagne. Het toeval wil dat wij met collega Jambon als minister-president en minister van Cultuur, deze morgen in de Commissie Cultuur en Onderwijs van het Europees Parlement waren en dat daar exact dezelfde vraag werd gesteld. Europa en Vlaanderen zijn vandaag bijzonder verbonden. Wij hebben daar uiteengezet dat, bijvoorbeeld in het kader van het Europese voorzitterschap, we extra gaan investeren in evenementen en informatie om de betrokkenheid van jongeren te verzekeren in het kader van de activiteiten die we doen rond het voorzitterschap. Hetzelfde geldt ook puur Vlaams. U weet dat De Ambassade bijvoorbeeld heel wat werk heeft geleverd om correcte informatie te verzorgen rond de kiescampagne, rond de politieke partijen, en om dat op een goede manier te doen. Ik denk dat u daar terecht aandacht voor vraagt. We zullen dat, zowel vanuit Vlaanderen als in het kader van het Europese voorzitterschap, de komende maanden ter harte blijven nemen.

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Dank u, minister.

Als ik mevrouw Brouwers bezig hoor, denk ik dat we cd&v eigenlijk dankbaar moeten zijn dat ze een eigen preventiecampagne in het kader van deepfake hebben opgezet. Waarvoor dank. Mea culpa dat ik de vraag heb durven in te dienen. U hebt het over het verbieden van technologie. Dat is eigenlijk mijn vraag niet. Mijn ethische bodemgrensvraag is dat we overledenen niet gaan exploiteren in deepfakevideo's in het kader van politieke campagnes. Dat lijkt mij een absolute minimumbodemgrens. Ik dacht dat daarover overeenstemming zou moeten bestaan, zeker als je de aanbevelingen van de Senaat in het achterhoofd houdt. Maar ik stel vast dat die bodemgrens zelfs niet wordt gehaald, wat ik bijzonder betreurt en een fout signaal vind. Tot daar.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Slootmans. Gelukkig zijn we hier nog allemaal in onze eigenlijke, feitelijke versie. Een oud-voorzitster van mijn partij heeft gezegd: "Het was ofwel de echte Mieke Vogels, ofwel de AI-versie." We hebben toch maar gekozen voor de AI-versie, pardon de echte versie. *(Gelach)*

Dit zal de geschiedenis ingaan. Aan jullie om uit te zoeken wat waar is.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de plaats van jeugdverenigingen in het asbestafbouwbeleid – 745 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dank u wel, voorzitter, en ook dank voor de flexibiliteit, want ik zat op donderdag regelmatig vast in de commissie Onderwijs, maar het is nu toch gelukt om de vraag aan u te stellen, mijnheer Dalle. Het is een vraag die ik aan minister Demir ook al een paar keer heb gesteld, of rond de thematiek toch wel. Ik stel vast dat er wel wat zaken vooruitgaan, maar ik hou toch een pleidooi om het wat sterker te laten vooruitgaan, omdat die problematiek rond asbest bij jeugdverenigingen ook wel manifest aanwezig is.

Mijn vraag is als volgt: in 2018 keurde de Vlaamse Regering het actieplan Asbestafbouw goed. In dit actieplan is het concrete en afgebakende kader opgenomen waaraan de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) uitvoering geeft. Voor sectorale protocolondersteuning betekent het actieplan volgende doelgroepen af: scholen, land- en tuinbouw, sociale huisvesting en zorgsector. Jeugdhuizen, -lokalen, -kamphuizen en -verblijfscentra zijn niet vervat door een afzonderlijk sectorprotocol. Gebruikers van deze locaties kunnen in veel gevallen geen gebruik maken van de bijkomende ondersteuning die gekoppeld wordt aan zo'n sectorprotocol. Ik moet hier misschien nog meegeven, minister: mijn vraag dateert van begin december. Ondertussen, op 20 december, heeft de regering wel zo'n protocol afgesloten, maar dat is wat mij betreft niet de kern van de zaak. Ik kom daar dadelijk wel wat verder op terug.

Ik heb u de afgelopen jaren al bevraagd hierover. In de commissiezitting van 8 december 2022 liet u weten dat de verwijdering van asbest als maatregel kon worden gesubsidieerd binnen de lijn 'Investeringsubsidies voor kwaliteitsvolle basisvoorzieningen en inrichting van jeugdinfrastructuur', in het kader van het eerste focusgebied 'Investeren in een goede basisinfrastructuur'. Verder gaf u ook mee dat zowel De Ambrassade, Bataljong als Jeugdlokalen.be de informatie en ondersteuningsmaatregelen van de OVAM communiceerden naar hun leden. U gaf ook mee dat de weinige ondersteuningsmechanismen waarvan de jeugdverenigingen kunnen gebruikmaken, weinig succes kenden.

In uw antwoord gaf u ook nog aan dat de asbestproblematiek actief mee werd opgevolgd door De Ambrassade, de koepel van het jeugdwerk. U engageerde zich om opnieuw contact op te nemen met De Ambrassade om de problematiek van asbest en asbestverwijdering nog eens aan te kaarten en verdere sensibilisering mogelijk te maken.

In uw antwoord verwees u toen ook naar het Masterplan Jeugdkampen. Binnen de taskforce die het masterplan begeleidt en uitvoert, zou de asbestproblematiek nog eens op de agenda worden gezet en zou er bekeken worden welke extra initiatieven er nog genomen konden worden.

Vandaar mijn vragen: hebt u ondertussen contact gehad met De Ambrassade om de asbestproblematiek nog eens aan te kaarten? Werden de jeugdverenigingen bijkomend gesensibiliseerd over deze problematiek?

Werden de asbestproblematiek van jeugdlokalen besproken binnen de taskforce die het Masterplan Jeugdkampen begeleidt en uitvoert? Welke extra initiatieven werden er genomen?

U gaf op 8 december 2022, dus nu een jaar geleden, in uw antwoord aan dat u al contact had gehad met de minister voor Leefmilieu in verband met de mogelijkheid van een specifiek sectorprotocol voor de jeugdinfrastructuur. U en minister Demir zouden heel grondig gaan bekijken welke de mogelijkheden zijn om ook in die sector verdere stappen te zetten in deze belangrijke problematiek. Wat is de stand van zaken en wat volgt er nog?

En dan ten slotte: u gaf in het verleden telkens aan dat er vanuit de jeugdsector weinig vraag was naar bijkomende ondersteuning bij het asbestveilig of asbestvrij maken van jeugdinfrastructuur. Hebt u ondertussen andere signalen opgevangen? Tot daar mijn vraag.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel voor de vraag, collega Danen. Zoals ik eerder aangaf, is De Ambrassade met de vraag aan de slag gegaan. Men nam de communicatie rond het project van de OVAM op in de nieuwsbrief, en ook op de website Jeugdlokalen.be werd in bijkomende informatie rond deze problematiek voorzien.

Naar aanleiding van uw vorige vraag heeft mijn kabinet opnieuw contact opgenomen met De Ambrassade. Zij gaven aan verder te zullen inzetten op de samenwerking met de OVAM, onder meer door dit een plaats te geven op hun werkgroep die zich specifiek over jeugdlokalen ontfermt. De Vlaamse Jeugdraad (VJR) gaf het bovendien ook een plaats in het recente advies over jeugdinfrastructuur.

Dan uw tweede vraag: op de taskforce van het Masterplan Jeugdkampen werd de asbestproblematiek niet als dusdanig geagendeerd en besproken, aangezien de problematiek reeds opgenomen werd door De Ambrassade. In overleg met hen werd ook beslist om het via de werkgroep waar ik daarnet naar verwees, te laten verlopen en niet extra te agenderen op de taskforce die voornamelijk focust op het aanbod, eerder dan op de infrastructuur.

Het is wel zo dat het inzetten op kwaliteitsvolle jeugdverblijven als doelstelling in het Masterplan Jeugdkampen werd opgenomen. Deze doelstelling omvat alle problematieken die een negatieve invloed hebben op de kwaliteit van jeugdverblijven, zo ook de asbestproblematiek. Die komt natuurlijk ook aan bod.

Jeugdverblijven zetten momenteel urgent in op de nieuwe brandveiligheidsnormen en op duurzaamheid in het kader van energiezuinigheid. Vanzelfsprekend sluit dit niet uit dat, als men op asbest stuit tijdens verbouwingen, er wordt ingezet op asbestverwijdering.

Het goede nieuws is dat er ondertussen effectief werd voortgewerkt. Dat resulteert in een goede samenwerking tussen de OVAM en De Ambrassade en in de opmaak van een sectorprotocol voor het jeugdwerk dat luistert naar de naam 'Asbestveilige lokale jeugdgebouwen'.

De OVAM werkt aan een actieplan om tegen 2040 te streven naar asbestveilige infrastructuur. Daar bent u ongetwijfeld veel beter dan ikzelf van op de hoogte. De OVAM heeft dit plan ook vertaald naar de jeugdsector en toegelicht. Het jeugdprotocol dat hieruit voortkomt, werd opgemaakt met input vanuit de sector. De laatste informatie die mij heeft bereikt, is dat naast De Ambrassade ook Bataljong mee zal ondertekenen. Dat is nog niet gebeurd. Er kwamen nog een aantal opmerkingen vanuit de sector. Die worden nog door de OVAM verwerkt vooraleer er definitief kan worden ondertekend.

De taak van De Ambrassade in dit protocol bestaat erin goed te communiceren, te informeren en te sensibiliseren via bijvoorbeeld vorming voor jeugdwerkers en jeugdamttenaren. Belangrijk is uiteraard dat de informatie die beschikbaar is, wordt verspreid tot bij de lokale werking.

Het protocol houdt in dat de OVAM zich inzet voor het realiseren van asbest-veilige en asbestvrije jeugdinfrastructuur in heel Vlaanderen. De OVAM biedt de mogelijkheid om materialen met asbest te inventariseren, waarna die inventarisatie leidt tot de opmaak van een asbestattest. Dat asbestattest draagt de conclusie 'asbestveilig' of 'niet-asbestveilig'. Bovendien voorziet de OVAM ondersteuningsmaterialen om asbest veilig te verwijderen, waaronder beschermende kleding en containers voor de gratis asbestinzameling.

Deze samenwerking is belangrijk om tegemoet te komen aan de basisbehoeften voor de optimalisatie van de jeugdinfrastructuur op lokaal, bovenlokaal en Vlaams niveau. Die nood om te investeren in de basiskwaliteit van jeugdinfrastructuur bleek al uit het lokalenonderzoek van de Vlaamse jeugdbewegingen en het onderzoek 'Waar waren we gebleven?' van Formaat. Die nood was mij van bij aanvang van de legislatuur duidelijk en heb ik beantwoord met de bijkomende projectoproep rond kwaliteitsvolle basisinfrastructuur in het kader van Relance. We hebben daarin een pak meer dan 30 miljoen euro geïnvesteerd, in tal van projecten die onder meer met infrastructuur te maken hebben.

De acties om asbest nu bij jeugdinfrastructuur in kaart te brengen gebeuren vanuit een Vlaamse coördinatie bij de OVAM.

De Vlaamse Jeugdraad schreef in zijn advies Jeugdinfrastructuur op pagina 12: "Maak budget vrij om verenigingen gratis of quasi kosteloos asbest in kaart te brengen én te verwijderen uit hun gebouwen." Vanuit de sector komt de vraag om naast het ondersteunen van de asbestinventarisatie en de verwijdering van asbestproducten ook de werken die daarvoor uitgevoerd moeten worden, te ondersteunen. Dit zou er volgens hen kunnen toe leiden dat vrijwilligers om kosten te besparen zelf de asbestverwijdering zouden uitvoeren. Men vraagt naar mogelijkheden om die werken laagdrempelig te financieren. Via Mijn Verbouw-Premie zijn er mogelijkheden, maar ik begrijp dat die niet altijd even bekend of toegankelijk zijn. We vragen alvast aan De Ambrassade om dit op te nemen en te communiceren aan de sector.

Misschien gewoon nog een actueel punt, om te tonen dat de bewustwording in de sector steeds groter wordt, met dank aan uw aanhoudende inzet daarrond. Vandaag staat op VRT NWS te lezen dat de stad Kortrijk 22 jeugdlokalen controleert op asbest en dat men dat doet in samenwerking met de OVAM, die dan de asbestinventarisatie doet. Het is inderdaad aan het doordringen op het terrein, zodat lokale besturen, zoals Kortrijk, dat ter harte nemen, en zodat de OVAM daar een echte partner aan het worden is voor de jeugdsector.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, inderdaad, er worden zeker stappen vooruit gezet, maar voor mij en onze fractie mag het natuurlijk een beetje sneller gaan, omdat die problematiek in Vlaanderen, in andere delen van Europa en in de rest van de wereld heel erg groot blijft.

Ik wil misschien even ingaan op wat u op het einde zei. De sector vraagt naar laagdrempelige financiering om de asbestverwijdering ook op een of andere manier te financieren. Ik denk dat dat heel cruciaal is. Ik heb de vraag nu ook gesteld aan minister Demir een paar dagen geleden, met een andere insteek weliswaar.

Zij zei toen dat er middelen zijn voor de asbestattestering, waar u ook naar verwijst. Daar zijn middelen voor. Dat is ook behapbaar. Het gaat, denk ik, over 3 miljoen euro die daarvoor wordt voorzien. Ook voor de ophaling zijn er mogelijkheden en is er financiering. Maar het gaat natuurlijk over alle stappen. Tussen het attest – waarbij er mogelijk blijkt is van problemen, in veel gevallen met het dak – en de ophaling, moet het werk natuurlijk wel gebeuren.

De sectorprotocollen Zorg en Onderwijs – waar u ook even naar verwees daarstraks – voorzien bijvoorbeeld in een financiering van 50 procent, ook voor de werken. Hier is er geen echte financiering voorzien. U zegt wel – en ik weet dat natuurlijk ook – dat Mijn VerbouwPremie mogelijkheden geeft. Er zijn bijvoorbeeld ook raamcontracten via de OVAM waar overheden of gemeenten een beroep op kunnen doen om van asbest af te geraken als zij eigenaar zijn van de jeugdlokalen, maar het blijft natuurlijk heel erg ingewikkeld.

Als iemand die subsidiedossiers moet voorbereiden en er moeten verschillende entiteiten worden benaderd om daar een beroep op te kunnen doen, dan is dat heel erg ingewikkeld. Dat is zeker zo voor een jeugdbeweging, ook voor een lokaal bestuur, laat staan voor een eigenaar die ergens een lokaal heeft ter beschikking van een jeugdbeweging. Wat triggert die persoon of eigenaar dan om daar echt werk van te maken? Want het is heel ingewikkeld en kost erg veel geld.

Mijn vraag is heel concreet. Ik zou u willen vragen om ook met minister Demir in contact te treden, zodat die verwijdering gefinancierd kan worden, zodat die ondersteuning ook laagdrempelig gebeurt, maar vooral zodat die verschillende subsidiestromen ook op elkaar kunnen worden afgestemd.

Het is natuurlijk niet omdat je een subsidie aanvraagt, dat je die ook krijgt. Er wordt een beoordeling gedaan door de subsidieverlener. Het kan zijn dat het wordt afgewezen. Dus nogmaals, de eigenaar van zo'n lokaal – vaak geen jeugdvereniging als ik het over lokale jeugdverblijven heb – loopt ook wel wat risico om daarmee aan de slag te gaan.

Dat zouden we maximaal moeten vermijden. We moeten die drempel zo laag mogelijk houden – ik hoop dat u begrijpt wat ik bedoel – om ervoor te zorgen dat die lokalen zo snel mogelijk asbestveilig zijn.

Het is ook zo dat de termijnen van die verschillende premies waar u naar verwijst, ook aflopen. Mijn VerbouwPremie loopt ook af, ik denk op het einde van 2025. De attesten moeten tegen 2029 worden afgeleverd. Daar zitten toch ook wel wat tijdshiaten in die niet echt op elkaar worden afgestemd.

Dus ik zou toch willen vragen om met de Ambassade, met de sector, maar ook met minister Demir te bekijken hoe de afbraak zelf zo laagdrempelig mogelijk kan gebeuren, om te vermijden dat de leiding of de oudste afdelingen zelf aan de slag gaan met de afbraak. Ik weet dat het wettelijk in principe kan dat je asbestdaken die in goede staat zijn, zelf afbreekt met goede bescherming, maar ik zou toch liever hebben dat je dat niet vraagt aan jonge leiding van 15 of 16 jaar. Dat moeten we echt vermijden, minister.

Vandaar nogmaals mijn pleidooi om maximaal aandacht te vragen voor die financiering, en om te kijken naar wat er mogelijk is. Nogmaals, er zijn zeker stappen in de goede richting gezet, mijn dank daarvoor, maar ik denk dat we er nog moeten nemen. We hebben een sprong gemaakt, maar om die hinkstap-sprong te maken, is er nog een extra stap nodig.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Dit is een verderzetting van onze bespreking bij minister Demir eerder deze week. Ik wil graag aansluiten op een laatste element van wat collega Danen daarnet aanhaalde. Namelijk dat het in veel gevallen – de meeste gevallen – niet de jongeren en jeugdvereniging zelf zijn die caoutchouclaarzen aantrekken en de werken moeten uitvoeren in de infrastructuur waarin ze zitten. Daarvoor zijn er uitbaters.

Een zaak die u al aanhaalde, minister, is dat De Ambrassade gaat informeren over wat de mogelijkheden zijn en dergelijke meer. Ik vraag me heel concreet af of jeugdverenigingen en lokale besturen ook worden geadviseerd over de mogelijkheden over wat ze moeten doen wanneer een uitbater nalatig is. Wat als een uitbater niet meteen ingaat op de kansen en mogelijkheden? Welke subsidies worden er aangeboden? Hoe moeten ze dat gesprek aangaan en moeten ze hen porren, stimuleren of uitnodigen om toch te zorgen voor een betere infrastructuur? Hiermee sluit ik ook aan op de bespreking die we eind vorig jaar hebben gehad in deze commissie.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega Danen, naast de Mijn VerbouwPremie zijn er ook initiatieven bij minister Demir. We zullen zeker uw vraag nog eens onder de aandacht brengen. Ik heb begrepen dat dit ook al aan bod is gekomen in de commissie waar zij actief is.

Ik denk dat kennisdeling via De Ambrassade, maar ook via de koepels van de jeugdbeweging, zeker een belangrijk punt is en dat het belangrijk is dat dat efficiënt verloopt. Het gaat immers vooral over de jeugdbeweging, eerder dan over andere jeugdorganisaties. Een deel van die informatieverschaffing gaat ook over de verschillende mogelijkheden van financiering en over het punt of je zelf als vrijwilliger daar werk in kunt opnemen. Dat moet in die communicatie aan bod komen. Ik volg u wel dat dit in principe geen taak is voor vrijwilligers. Als dat in een beschermde context en goed geïnformeerd kan, op een veilige manier, dan kan dat. Maar ik denk dat het een goede zaak is dat het eerder een uitzondering blijft.

De financiering van jeugdinfrastructuur vanuit het jeugdbeleid hebben we eigenlijk in de sectorale prioriteiten. We hebben drie prioriteiten. Een ervan is toegankelijkheid, een andere is duurzaamheid en een derde is veiligheid. In het kader van de derde prioriteit, veiligheid, kan het inderdaad ook gaan over asbest. Wat betreft bovenlokale jeugdinfrastructuur kan dit ook mee genomen worden in subsidiedossiers die bij mijn departement worden ingediend. Wel is het zo dat de meeste jeugdlokalen in Vlaanderen puur lokaal georiënteerd zijn en beleidsmatig onder de verantwoordelijkheid van het lokaal bestuur vallen, en niet onder mijn verantwoordelijkheid. Daar kunnen we sowieso geen financiering voor voorzien.

Tot slot, collega Perdaens, er is geen systematische monitoring ten aanzien van alle uitbaters of eigenaars van terreinen. Dat is niet het geval. Ik denk wel dat het belangrijk is in het kader van het protocol tussen de OVAM en De Ambrassade, dat er een goede opvolging is van alle jeugdlokalen op een bepaald grondgebied. Dat gebeurt bijvoorbeeld nu in Kortrijk, waar men verschillende jeugdlokalen samenneemt om te bekijken wat de situatie is in die jeugdlokalen. Ik denk dat dat een goede zaak is dat men dat vanuit het lokaal bestuur niet alleen gaat bekijken vanuit een of twee organisaties die daar actief mee bezig zijn, maar dat men dat breder trekt. Op die manier kan men, denk ik, voor een hele gemeente, een hele stad of een hele deelgemeente, bekijken of alles in orde komt. Op die manier kan de opvolging door de OVAM bijzonder behulpzaam zijn. Maar het is natuurlijk uiteindelijk de verantwoordelijkheid van de uitbater en de eigenaar om dan de nodige stappen te zetten.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dank u wel voor de antwoorden en voor de bijkomende vraag, mevrouw Perdaens.

Ik stel gewoon vast dat er nog wat zaken moeten worden uitgeklaard. Inderdaad, van de meeste lokalen van lokale jeugdverenigingen is de eigenaar vaak een privépersoon, een vzw of een lokaal bestuur. Dat klopt inderdaad. Maar ik wil toch nog eventjes de uitstap maken naar zorg en onderwijs. Daar worden wel de helft van de asbestkosten gefinancierd door geld dat voorzien is door de Vlaamse Regering, terwijl de gebouwen van die zorginstellingen en die onderwijsinstellingen ook vaak eigendom zijn van vzw's of van lokale entiteiten. Het een hoeft het ander dus niet uit te sluiten.

Maar ik hou vooral een pleidooi voor maximale ontzorging van die lokale jeugdverenigingen. En daar kan de OVAM een belangrijke rol in spelen. Maar er moet ook duidelijkheid zijn rond de financieringsstromen, op voorhand, zodat men geen kat in een zak koopt, en men niet met iets begint waarvan men achteraf ziet dat men het niet kan betalen en dan maar gaat stoppen. Men komt dan vaak met suboptimale oplossingen af. Dat moeten we echt maximaal vermijden.

Ik denk dat er goede stappen worden gezet, maar we moeten vermijden dat er 'side effects' zijn die als ongewenst beschouwd worden. Dus inderdaad, het is goed dat u met mevrouw Demir en met De Ambrassade nog eens kijkt wat mogelijk is om die drempel zo laag mogelijk te houden en om die coördinatie-inspanningen zo goed mogelijk te organiseren, bijvoorbeeld met de OVAM. De Ambrassade kan daar ook een rol in spelen. Maar ik zou echt willen vragen om te luisteren naar de sector, omdat zij zelf het meeste zicht hebben op wat er zich ter plaatse afspeelt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.